



**СХОДЖЕННЯ
НА ГОЛГОФУ**

*І розіпнуть тебе, і прокленуть,
І на іконах намалюють знову.
І ті жінки, що йшли з любов'ю,
На Тебе знов молитися почнуть.
І наречуть онуків і синів
Твоїм ласкавим іменем, мій друже.
І в спогадах далеких, небайдужих
Тобі дарують кілька тихих слів...*

Ірина Стасів-Калинець

СХОДЖЕННЯ НА ГОЛГОФУ

СХОДЖЕННЯ НА ГОЛГОФУ

Видання здійснено власним коштом
Людмили ОГНЄВОЇ

Укладачі:

Василь ОВСІЄНКО
Людмила ОГНЄВА
Євген ШАПОВАЛОВ

Світлини:

Василь ОВСІЄНКО

СХОДЖЕННЯ НА ГОЛГОФУ / Укладачі: В.Овсієнко,
Л.Огнева, Є.Шаповалов. — Донецьк, 2009.— 84 с., іл.

До збірки "Сходження на Голгофу" увійшли повідомлення у вісниках: "Хроніка поточних подій", "Вісник репресій в Україні" про події, пов'язані з іменем Олекси Тихого. До збірки також долучено звернення організації "Міжнародна амністія" до всіх правозахисних організацій світу про необхідність розгортання акції за дострокове звільнення О.Тихого.

На обкладинці: Табірний портрет О.Тихого невідомого художника. 1958 р.

© В.Овсієнко, 2009

© Л.Огнева, 2009

© Є.Шаповалов, 2009

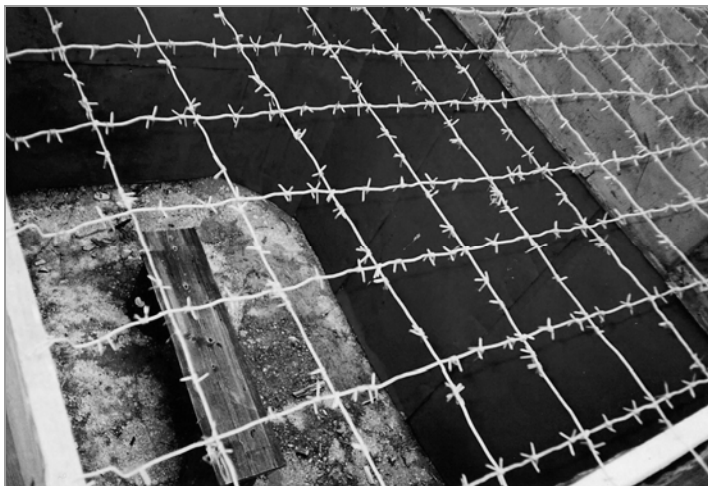


Селище Кучино Чуковського р-ну Пермської обл. Барак табору особливо суворого режиму . Праворуч видно дворик для півгодинної прогулянки. Восени 1989 р. усі огорожі було знищено.





Селище Кучино Чуковського р-ну Пермської обл.. Табір особливого режиму ВС-389/36. Дворики для півгодинної прогулянки "одиначників" оббиті бляхою, згори сітка з колючого дроту і наглядач на помості. Якщо крізь бетон пробивала трава, то наглядачі її виривали. Виводили на прогулянку в неділю вдень. Улітку сорочку скидати не дозволяли.



Из «Хроники текущих событий»

«Хроніка поточних подій» — машинописний інформаційний бюлетень правозахисників, який вони випускали впродовж 15 років, з 1968 по 1983 рр. Усього за цей час вийшло 63 випуски «Хроніки»

ХТС-41

Донецкая обл.

15 июня (1976 г. — Ред.) на хут. Ижевка был произведен обыск у Алексея Ивановича ТИХОГО. Изъяты рукописные материалы по истории украинского языка.

По неточным данным, после обыска ТИХИЙ был подвергнут задержанию и получил "Предупреждение" по Указу от 25.12.1972 г.

А.И.ТИХИЙ в прошлом отбывал наказание по ст. 58 старого Кодекса.

ХТС-43

Украинская Группа. 9 ноября 1976 г. объявила о своем образовании Украинская Общественная группа содействия выполнению Хельсинкских соглашений. В соответствующей декларации Группа заявила:

"Опыт показывает, что выполнение Хельсинкских соглашений (особенно в гуманитарной части) не может быть обеспечено без участия широкой общественности". Группа намерена пропагандировать Всеобщую декларацию прав человека и добиваться, чтобы этот документ — без его бюрократических извращений — стал основным в отношениях между гражданином и государством. Группа объявила, что будет изучать и публиковать факты нарушения прав

человека на Украине, а также в отношении украинцев, живущих в других республиках.

В Группу вошли 10 человек:

Олесь БЕРДНИК – писатель-фантаст, в 1972 г. исключен из Союза писателей (Хр. 25). В 1949-1956 гг. сидел в лагере. Сейчас живет в Киеве.

Петр ГРИГОРЕНКО – представитель Группы в Москве.

Иван КАНДЫБА – юрист. В 1961 г. был арестован и приговорен к 15 годам заключения (Хр. 33), как один из авторов программы Рабоче-крестьянского союза (который не был создан). После освобождения живет под надзором во Львовской области (Хр. 42).

Лев ЛУКЬЯНЕНКО (1927 г.р.) – юрист, главный обвиняемый по тому же делу. Был приговорен к расстрелу, замененному 15 годами. Сейчас живет под надзором в Чернигове, работает электромонтером (см. "Краткие сообщения"). Многократно выступал в защиту прав политзаключенных.

Оксана МЕШКО – мать находящегося во Владимирской тюрьме Александра СЕРГИЕНКО, в 1947-1956 гг. – политзаключенная. Известна многочисленными выступлениями в защиту гражданских прав на Украине, в защиту сына (Хр. 38). Живет в Киеве.

Микола МАТУСЕВИЧ (1946 г.р.) – историк. За "неблагонадежность" его исключили из института, увольняли с работы. Живет в Киеве.

Мирослав МАРИНОВИЧ (1949 г.р.) – инженер-электронщик, за дружбу с диссидентами его трижды увольняли с работы. Сейчас – редактор в издательстве "Техника". Живет под Киевом.

Николай РУДЕНКО (руководитель Группы) – писатель, автор свыше 20 изданных книг. В

Отечественную войну – политрук роты, был тяжело ранен. За свои философские и экономические работы был исключен из КПСС и Союза писателей. Член советской группы "Международной Амнистии" (Хр. 36)

Нина СТРОКАТОВА – микробиолог, жена политзаключенного Святослава КАРАВАНСКОГО. В 1972-1976 гг. отбывала заключение в мордовских лагерях. Живет под надзором в Тарусе.

Алексей ТИХИЙ – учитель, в 1957-1964 гг. – политзаключенный. После освобождения лишен возможности работать по специальности. В 1976г. подвергался обыскам (Хр. 41). Живет на хуторе Ижевка в Донецкой области.

В начале декабря Группа опубликовала "Меморандум". В разделе "Типичные нарушения прав человека" дается исторический очерк бедствия Украины – начиная с голода 1933г. (6 млн. жертв) до политических процессов 60-70-х годов. В частности, говорится о процессах, в которых пропаганда или даже просто обсуждение отделения Украины инкриминировались как "антисоветская пропаганда" и "создание антисоветской организации". Жестокие приговоры 70-х годов также выносились по малейшему подозрению в "национализме". Меморандум утверждает, что продолжающееся заключение украинцев в политлагерях и тюрьмах – грубое нарушение Хельсинских соглашений, и приводит (с оговоркой о неполноте данных) список 75 политзаключенных. Приведены также данные о 6 украинцах, помещенных в психбольницы по политическим мотивам.

Сразу же после создания Группы на ее членов начали оказывать грубое давление. В ночь на 10 ноября в окна квартиры Миколы РУДЕНКО полетели камни.

Самого РУДЕНКО дома не было. Камнями была ранена находившаяся в доме Оксана МЕШКО. Милиция отказалась расследовать нападение: "Это мелкое происшествие – ведь никто не был убит".

В конце декабря у РУДЕНКО, БЕРДНИКА, КАНДЫБЫ, ЛУКЬЯНЕНКО и ТИХОГО провели обыски (см. раздел "Аресты, обыски, допросы").

ХТС-43

24 декабря (1976 г. – Ред.) по постановлению помощника прокурора г. Москвы НЕСТЕРОВА проведены обыски у членов Украинской Группы содействия выполнению Хельсинкских соглашений – у руководителя Группы Николая РУДЕНКО (Киев) и у членов Группы Олесь БЕРДНИКА (Киев), Ивана КАНДЫБЫ (Львовская область), Льва ЛУКЬЯНЕНКО (Чернигов) и Алексея ТИХОГО (Донецкая область).

При обысках были изъяты материалы Группы, личные письма, записные книжки.

Сверх того, у Н.РУДЕНКО отыскивали 40 долларов, у О.БЕРДНИКА – порнографические открытки, у А.ТИХОГО – старую немецкую винтовку.

В знак протеста Раиса РУДЕНКО (жена Н.РУДЕНКО) и члены Группы Олесь БЕРДНИК, Николай МАТУСЕВИЧ и Мирослав МАРИНОВИЧ объявили голодовку.

28 декабря Московская Группа содействия опубликовала заявление об этих обысках. В заявлении выражается уверенность, что "компрометирующие материалы" обыскивающие принесли с собой.

ХТС-44. Арест РУДЕНКО и ТИХОГО

5 февраля (1977 г. – Ред..) Миколу РУДЕНКО и его жену задержали на улице Киева и привезли домой на обыск, который проводил заместитель прокурора Донецкой области Ю.Я.НОСКОВ. На ордере была виза Прокуратуры УССР и подпись заместителя прокурора г.Киева ЗАМАЕВА.

На обыске изъяты литературные произведения РУДЕНКО, его документы, ордена и медали. Жену РУДЕНКО Раису подвергли личному обыску.

Во время обыска к РУДЕНКО зашел О.БЕРДНИК. Его также обыскали, раздев догола.

После обыска РУДЕНКО без постановления на арест увезли "на пару часов в Киевскую прокуратуру для беседы". Только через три дня Раисе РУДЕНКО позвонили из прокуратуры и сказали, что ее муж арестован и находится в следственном изоляторе №1 Донецкой области. Ответить, на каком основании, отказались. Раиса РУДЕНКО стала запрашивать Украинскую республиканскую и Донецкую областную прокуратуры. Через 15 дней из Донецка ей сообщили, что ответ она может получить в Киеве, но и там она ответа не получила.

* * *

Николай Данилович РУДЕНКО родился в 1920 году. Участвовал в Великой Отечественной войне, был политруком, защищал Ленинград. Награжден орденами и медалями.

До 1972 года был членом Союза писателей. В СССР у него издано более 20 книг (стихи, фантастика, публицистика).

За неоднократные протесты, направленные в партийные и правительственные органы, исключен из партии.

РУДЕНКО – член советской группы "Международная Амнистии". Руководитель Украинской группы содействия выполнению Хельсинкских соглашений.

На фронте Микола РУДЕНКО был тяжело ранен – у него поврежден позвоночник. Нуждается в постоянном медицинском уходе.

* * *

5 февраля (4. – *Ред.*) в Донецкой области был арестован член Украинской группы содействия Алексей ТИХИЙ. Есть основания думать, что на ТИХОГО и РУДЕНКО заведено одно дело.

Алексей Иванович ТИХИЙ родился в 1927 году. Учитель.

В 1957 году осужден по статье 54-10 УК УССР на 7 лет. Срок отбывал в Дубровлаге. Освободился в 1964 году по концу срока.

ХТС-45. Дело РУДЕНКО – ТИХОГО

В марте-апреле на допросы по делу РУДЕНКО и ТИХОГО (Хр. 44), обвиняемых в "антисоветской агитации и пропаганде", вызывали членов Украинской группы "Хельсинки" О.БЕРДНИКА, О.Я.МЕШКО, Н.МАТУСЕВИЧА, М.МАРИНОВИЧА, Л.ЛУКЪЯНЕНКО, И.КАНДЫБУ и П.ВИНСА. МАТУСЕВИЧА и МАРИНОВИЧА допрашивали в Киеве. Остальных вызывали в Донецк. МЕШКО и ВИНС на допросы не поехали.

* * *

В середине марта с БЕРДНИКОМ в Киеве беседовал заместитель Прокурора УССР САМАЕВ. САМАЕВ сказал Берднику: "Мы, собственно, к вашей Группе ничего не имеем. Вас лично уважаем. Однако Руденко и Тихий, прикрываясь Группой, неизвестно чем

занимались. Они были через Сахарова связаны с антисоветскими центрами".

В конце марта БЕРДНИКА вызвали на допрос – в Донецк. Он не поехал. В середине апреля его схватили на улице в Киеве и отвезли в Донецк. Там, допросив, отпустили.

* * *

ЛУКЪЯНЕНКО на допросе расспрашивали о работе Украинской группы "Хельсинки" и о книге В.ТУРЧИНА "Инерция страха. Социализм и тоталитаризм" (Хр. 42). Следователь не поверил ЛУКЪЯНЕНКО, что он никогда не видел этой книги, и продолжал спрашивать, где она хранится.

О книге ТУРЧИНА расспрашивали и на других допросах.

И.КАНДЫБЕ задавали вопросы о его посещении Москвы в январе 1976г., когда он ехал из лагеря. Его спросили, в частности, записывала ли М.ЛАНДА его рассказы о лагере.

* * *

МАТУСЕВИЧУ и МАРИНОВИЧУ на допросах предложили сотрудничать с КГБ.

* * *

По делу РУДЕНКО – ТИХОГО на Украине допросили также Раису РУДЕНКО, отца Н.МАТУСЕВИЧА, Надежду СВЕТЛИЧНУЮ, Кузьму МАТВИЮКА, Валентину БАРЛАДЯНУ, Леонида и Валентину СЕРЫХ, врача А.Ф.ДЕМЧЕНКО, поэта Бориса ДЗЮБУ, кандидата химических наук ВАСИЛЕГУ, Ивана КАПЛУНА, Василия КАПШИЕНКО, Виктора БОРОВСКОГО и Владимира ДАНИЛЕЙКО.

* * *

Н.СВЕТЛИЧНУЮ после допроса уволили (она работала дворником – Хр. 44).

* * *

На допросах следователи говорили, что РУДЕНКО и ТИХИЙ – шпионы; что РУДЕНКО – хороший человек, но попал под влияние САХАРОВА; что РУДЕНКО раскаялся.

Один из следователей сказал: "Мы сейчас прополем не так, как в 1972 году, – теперь не прорастет!"

* * *

В Москве по тому же делу следователь Цимох допросил 29 марта члена Инициативной группы Т.ВЕЛИКАНОВУ, 5 апреля – председателя советской группы "Международной амнистии" В.ТУРЧИНА. И ВЕЛИКАНОВА, и ТУРЧИН отказались давать показания.

* * *

Следователи в своих вопросах ссылаются на показания Н.РУДЕНКО.

* * *

Следователь НАГОВИЦЫН, ведущий дело РУДЕНКО, сказал его жене Раисе РУДЕНКО, что предварительное следствие закончится в мае.

* * *

28 марта П.ВИНСА и М.МАРИНОВИЧА, возвращавшихся из Тарусы, задержали в Серпухове и потребовали, чтобы они дали себя обыскать. После нескольких часов уговоров их обыскали силой. У них отобрали письма члена Украинской группы "Хельсинки" Н.СТРОКАТОВОЙ и К.ЛЮБАРСКОГО.

ХТС-46. Суд над РУДЕНКО и ТИХИМ

(Тут скорочено подано текст, написаний Раїсою РУДЕНКО. Див. «Суд у справі Тихого Олексія Івановича...», с.).

Вирок суду 1977 року

Іменем Української Радянської Соціалістичної Республіки 1977 року 1 липня Судова Колегія в карних справах Донецького обласного суду у складі:

Головуючого	- Зінченко Е.М
Народних засідателів	- Нерума Л.Д. - Лукашенко А.Я
При секретареві	- Сусідко Н.Г.
За участю прокурора	- Аржанова П.С.
Адвокатів	- Корецького А.Г. і - Алексєвніна Ф.М.

розглянула у відкритому судовому засіданні в місті Дружківка справу по обвинуваченню

РУДЕНКА МИКОЛИ ДАНИЛОВИЧА,

19 грудня 1920 року народження, уродженця села Юріївка, Олександрівського району Ворошиловградської області, українця, громадянина СРСР, безпартійного, в 1974 р. виключений з членів КПРС за серйозні ідеологічні відхилення в його літературній діяльності, освіта середня, одружений в 4-й раз, має чотирьох дітей, пенсіонера, інваліда Великої Вітчизняної війни, нагородженого орденом “Красная Звезда” і медалями, виключеного в 1975 р. з Спілки письменників СРСР, не судимого, жителя міста Києва, с. Конча-Заспа, б. 1, кв. 8 — у здійсненні злочинів, передбачених ст. 62 ч. 1 КК УРСР та ст. 70 ч. 1. КК РРФСР;

ТИХОГО ОЛЕКСІЯ ІВАНОВИЧА,

27 січня 1927 року народження і жителя хутора Їжевка Константинівського р-ну Донецької області, українця, громадянина СРСР, безпартійного, з вищою освітою, неодруженого, раніше був одружений двічі, в 1949 р. і 1952 р., має двох дорослих дітей, раніше був судимий в 1957 р. Донецьким обласним судом за ст. 62, ч.1 КК УРСР до 7-ми років позбавлення волі та на 5 років позбавлення прав за п. "а" ст. 29 КК УРСР, звільнений з місць позбавлення волі після повного відбуття міри покарання 15 лютого 1964 р., що працював пожежником Константинівського загону професійної пожежної охорони УВС Донецького облвиконкому, в здійсненні злочинів, передбачених ст. 62, ч. II і ст. 222 ч. I КК УРСР.

Судова колегія встановила:

Підсудні Руденко і Тихий на ґрунті антирадянських націоналістичних переконань систематично протягом багатьох років виготовляли, переховували і розповсюджували антирадянську наклепницьку літературу і матеріяли, в яких містяться наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, мали при цьому мету ослаблення і підрив радянської влади. Руденко деякі антирадянські матеріали з цією метою передавав за кордон на Захід, де їх використовувала ворожа пропаганда в підривних цілях проти Радянського Союзу.

Крім того, Руденко робив заходи для дальшого розширення контактів з іноземцями з капіталістичних країн, зокрема, намагався, з ворожими намірами, установити зв'язки з представниками консульства США в Києві і через них передавати на Захід матеріали проти Радянської України. Підсудні провадили антирадянську

агітацію та пропаганду також в усній формі, розповсюджували наклепницькі вигадки на радянський державний і суспільний лад. Свою антирадянську діяльність Руденко і Тихий вперто не припиняли, не зважаючи на неодноразові попередження з боку офіційних чинників про недопустимість такої діяльності.

Злочини були вчинені при таких обставинах.

Руденко в першій половині 1960-х років виготовив чернетки документа з питань політекономії і філософії, в квітні 1963 р. він виготовив так званий реферат з питань політекономії, підписавши його псевдонімом Н. Федоров. В січні 1972 р. Руденко виготовив ворожий документ у вигляді так зв. “листа” до одного з керівників ЦК Комуністичної партії України. В цих документах він з ворожих позицій робив спробу ревізувати марксистсько-ленінське вчення, порочив радянську дійсність, радянський народ та практичну діяльність КПРС і радянського уряду в справі будівництва комунізму, наклепницьки стверджує існування якоїсь “духовної корозії”, яка нібито почала роз’їдати глибокі шари нашого народу. Протягуючи буржуазні концепції, фактично закликає до реставрації капіталізму в нашій країні.

Перший антирадянський документ Руденко тримав у себе вдома з метою подальшого розповсюдження, інші документи він розмножував на друкарській машинці, по одному екземпляріві відіслав у партійні органи.

В судовому засіданні Руденко показав, що він дійсно виготовив вищевказаний документ і розмножив його на друкарській машинці. По одному екземпляріві надіслав у партійні органи, а частину машинописного тексту цих документів зберігав у себе вдома, але заявив судові, що дії свої злочинними не вважає і що він не мав

наміру підриву і ослаблення радянської влади, а, навпаки, прагнув її зміцнити.

Але його вина повністю доведена. Аналіз цих документів свідчить про те, що Руденко мав на меті підризу і ослаблення радянської влади. Вина його підтверджується:

Протоколом обшуку на квартирі Руденка (т. I, а. с. 255-258), висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 р., згідно з яким документи ці виготовив саме Руденко (т. 29, а. с. 36, 142, 143), і речовими доказами — вказаними документами, виявленими під час обшуку (т. 19, а. с. 153-201).

В 1972-74 рр. Руденко виготовив декілька варіантів документа під назвою “Енергія прогресу”, останній з яких, виготовлений в 1974 р., носить ворожий характер, в ньому наводяться вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, в цьому документі Руденко робить спробу спаплюжити революційні завоювання радянського народу і його авангард — комуністів.

Тоді ж, у 1974 р., Руденко розмножив цей документ, два екземпляри передав до Москви Сахарову А. Д. і Турчину В. Ф., один зберігав у себе вдома. Крім того, Руденко ознайомив з цим документом Каплуна І. О. і Бердника О. П.

22 травня 1974 р. Руденко виготовив і розмножив на власній друкарській машинці документ під назвою “Післямова” — як передмову до свого ворожого документа “Енергія прогресу”. В “Післямові” він наклепницьки стверджує, що радянська література нібито знаходиться в стані застою. Захищаючи так званих “інакодумаючих”, вказує, що ставлення нашого суспільства до них нагадує ставлення “католицьких церковників”.

Це обвинувачення Руденко визнав на суді і пояснив, що він у 1974 р. виготовив документ “Енергія прогресу”, тоді ж розмножив його: два екземпляри в 1974 р. передав Сахарову і Турчину. З цією працею були ознайомлені в м. Києві Каплун і Бердник. Руденко показав, що в цьому році він виготовив і розмножив документ “Післямова” і вмістив його в свою працю “Енергія прогресу” як передмову.

Провина Руденка підтверджується і показаннями свідків — його дружини Руденко Р. П., Каплуна І. О. та Бердника О. П., котрі показали судові, що Руденко ознайомив їх зі своїм документом “Енергія прогресу”.

Руденко Р. П. також показала, що вона за проханням свого чоловіка надрукувала на друкарській машинці в кількох примірниках цей документ.

Вина підтверджується також речовими доказами: вказаним машинописним примірником “Енергія прогресу” та “Післямови”, вилученими в Руденка під час обшуку на квартирі (т. 12, а. с. 1-203, т. 10, а. с. 119-124), висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 77 р., згідно з яким машинописний примірник документів “Енергія прогресу”, “Післямова” був надрукований на друкарській машинці Руденка (т. 29, а. с. 73, 137-138, 142-143, 148).

В 1973-1975 рр. Руденко склав антирадянські вірші під назвою “Загрова над серцем”, “Чорні люди”, “Де ми?”, “Відповідь колишньому другові”, “Перед пуском Канівської ГЕС” і т. зв. “Прощання з партбілетом”, в яких містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. В ці ж роки Руденко особисто на власній друкарській машинці розмножив згадані ворожі вірші і переховував у себе вдома.

В судовому засіданні Руденко пояснив, що протягом 1973-75 рр. він створив вірші “Заграва над серцем”, “Чорні люди”, “Де ми?”, “Відповідь колишньому другу”, “Перед пуском Канівської ГЕС” і поему “Прощання з партбилетом”, які особисто розмножив у 3-х примірниках. Окрім показання підсудного, його вина підтверджується протоколами обшуку від 18 квітня 1975 р. і 23 грудня 1976 р. на квартирі Руденка (т. I, а. с. 255, 260, т. 2, а. с. 6-10), висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 р., згідно з якою перелічені вище документи віддруковані на друкарській машинці Руденка (т. 29, а. с. 79, 132, 148), і речовими доказами — вказаними документами (т. 15, а. с. 92-94, 99-102).

В березні 1975 р. Руденко виготовив антирадянський документ під назвою “Кредо єдності”, в якому з націоналістичних позицій проводить злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, порочать радянську демократію, комуністичну партію і радянський народ, зокрема, протягується наклеп на національну політику КПРС та радянського уряду.

Тоді ж, у березні 1975 р., Руденко за допомогою своєї дружини розмножив цей документ. Один машинописний примірник документа “Кредо єдності” він передав для ознайомлення Бердникові, а решту примірників Руденко переховував у себе вдома.

Цей злочин підтверджується показами Руденка про те, що в березні 1975 р. він виготовив і розмножив у шести примірниках документ під назвою “Кредо єдності”. Тоді ж він передав для ознайомлення один примірник цього документа Бердникові. Підтверджується також показами свідків Бердника і Руденка Р. П., котрі пояснили судові, що підсудний

давав їм для ознайомлення документ “Кредо єдності”, а дружина Руденка показала, що вона за проханням чоловіка віддрукувала цей документ.

Вину підсудного підтверджують і речові докази — 6 машинописних примірників документа “Кредо єдності”, вилучених у Руденка під час обшуків (т. 9, а. с. 14, 140).

У квітні — травні 1975 р. Руденко виготовив антирадянський документ у вигляді т. зв. “Відкритого листа” до одного з керівників КПРС, в якому навів злісні наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад. Тоді ж, у 1975 р.. Руденко розмножив “Відкритий лист” і розповсюдив у м. Києві, надіслав його поштою особам, прізвища й адреси яких взяв із телефонного довідника. Один такий примірник надіслав до партійних органів. Тексти цього документа протягом 1975-76 рр. неодноразово передавали в Радянський Союз ворожі радіостанції, а також вони були опубліковані на Заході в антирадянській націоналістичній пресі, зокрема, в антирадянському випуску журналу “Сучасність” (1975), що видається в Мюнхені (ФРН).

Машинописні примірники т. зв. “Відкритого листа” Руденко приєднав як складову частину до 5-ох примірників своєї збірки під назвою “Чи можна захистити Сонце?”. Один рукописний примірник цього документа і один примірник згаданої збірки зберігав у себе вдома.

16 вересня 1975 р. він виготовив антирадянський документ у вигляді листа до Відділу науки ЦК КПРС і в копіях до Відділу науки ЦК КПУ і до свого однокласника, мешканця м. Москви Турчина, в якому виклав наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. У вересні цього ж року

Руденко розмножив цей документ, тоді ж розповсюдив його: два примірники поштою надіслав до партійних органів, а один — Турчину, решту примірників зберігав у себе вдома.

10 жовтня 1975 р. Руденко виготовив і особисто розмножив документ у вигляді листа Сахарову, в якому зводив наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. В документах робить спробу спалювати діяльність радянського уряду. Один машинописний примірник цього документа тоді ж відправив поштою до Сахарова, другий примірник зберігав у себе вдома.

Вказані обставини злочинних дій підсудного підтверджуються показами Руденка. Так, у судовому засіданні Руденко підтвердив, що в квітні — травні 1975 р. він склав документ у вигляді “Відкритого листа” до одного з керівників ЦК КПРС, тоді ж виготовив кілька примірників і надіслав поштою мешканцям м. Києва, а один такий примірник відправив до партійних органів.

16 вересня 1975 р. виготовив документ у вигляді листа до Відділу науки ЦК КПРС і в копіях до такого ж відділу науки ЦК КПУ і до мешканця м. Москви Турчина. Обвинувачений показав, що 10 жовтня 1975 р. він виготовив і особисто розмножив документ у вигляді листа до Сахарова, один примірник відправив поштою адресатові. Вина підсудного підтверджується протоколами обшуку, під час якого були вилучені вказані документи (т. I, а. с. 255-270, т. 9, а. с. 33-34, 76-77), долученими до справи матеріалами про те, що документ Руденка “Відкритий лист” протягом 1975-76 рр. неодноразово передавали в Радянський Союз ворожі радіостанції, а також він був опублікований на Заході у вересневому випуску 1975 р. антирадянського журналу “Сучасність” (т. 10, а. с. 104-07, 146-147, 194-97), а

також речовими доказами — рукописними і машинописними примірниками вказаних документів (т. 15, а. с. 152-59, т. 18, а. с. 285-288).

В лютому 1976 р., під час перебування на медичному обслідуванні в зв'язку з оформленням пенсії у київській лікарні, Руденко виготовив ворожий документ у вигляді поеми під назвою “Історія хвороби”. В цьому ж документі з ворожих позицій він проводить наклеп на радянський державний і суспільний лад, на вчення марксизму-ленізму, радянську виборчу систему та радянську дійсність. Він робить спробу прищепити недовіру в народі до КПРС і радянського уряду. З рукописом вказаного документа в лютому — березні 1976 р. Руденко ознайомив в тій же лікарні Бердника.

В березні 1976 р. підсудний виготовив 3 машинописні примірники. Цей антирадянський документ Руденка потрапив на Захід, де його використовує ворожа Радянському Союзові пропаганда — розповсюджує націоналістична преса, зокрема газета “Свобода” (м. Нью-Йорк, США), яка 23 грудня 1976 р. надрукувала докладну рецензію з цитатами з цього документа, а також його передають закордонні радіостанції, зокрема, “Голос Америки”.

Тоді ж, у січні — лютому 1976 р., під час перебування в згаданій лікарні, Руденко виготовив у рукописі злісний антирадянський документ у вигляді т. зв. поеми “Хрест”, в якій з ворожих націоналістичних позицій устами введених персонажів висловлює наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, політику КПРС і колективізацію сільського господарства. Руденко намагався підірвати дружбу між народами СРСР.

В кінці документа знаходиться заклик до боротьби проти існуючого в нашій країні суспільного устрою.

Після повернення з лікарні в тому ж році (1976) Руденко виготовив 3 машинописні примірники цього документа.

Протягом лютого — березня 1976 р., перебуваючи у згаданих лікарні, Руденко в бесідах з громадянами Русановською, Жилкіним з тією ж метою розповсюджував наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад.

В кінці березня 1976 р. виготовив у рукописі документ під назвою “Перший ряд”, в якому проводить наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, ганьбить радянський народ. Рукопис цього документа він зберігав у себе вдома.

Викладені обставини підтверджують покази Руденка, який пояснив судові, що він створив поеми під назвою “Історія хвороби” і “Хрест”, а також документ “Перший ряд”. Показами свідка Бердника про те, що в 1976 р. Руденко ознайомив його зі змістом документа “Історія хвороби”, і свідків Русановської і Жилкіна на попереднім слідстві, які пояснили судові, що в лютому — березні 1976 р. під час перебування в лікарні в бесідах Руденко розповсюджував наклепницькі вигадки про те, що нібито в нашій країні “ущемляються” демократичні свободи.

Протоколом обшуку, під час якого був вилучений машинопис т. зв. поем “Історія хвороби”, “Хрест” і документа “Перший ряд” (т. I, а. с. 255-265).

Долученими до справи матеріалами про те, що вказаний документ Руденка в 1976 р. був опублікований на Заході в націоналістичній газеті “Свобода” і передаваний тоді ж на Радянський Союз ворожою

радіостанцією “Голос Америки” (т. 10, а. с. 137-139, 176-181), а також речовими доказами: машинописними примірниками документів “Історія хвороби”, “Хрест” і “Перший ряд” (т. 9, а. с. 136, 137, 139, 140-41).

У 1970 р. Руденко почав писати т. зв. роман “Орлова балка”, остаточний варіант якого завершив 1976 р. В цьому антирадянському документі устами введених персонажів він з ворожих буржуазно-націоналістичних позицій викладає злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад, внутрішню і зовнішню політику КПРС і радянського уряду. В документі він, зокрема, стверджує, що на Україні нібито провадиться примусова “русифікація”. Влітку 1976 р. Руденко на друкарській машинці розмножив цей документ у трьох примірниках, один з яких зберігав у себе вдома.

У 1974-76 рр. Руденко виготовив антирадянський пасквіль під назвою “Прощай, Марксе”, і “Здрастуй, Кене!”, який скомпонував в один ворожий документ під загальною назвою “Економічні монологи”. В цьому документі він з ворожих радянському суспільству позицій під виглядом критики марксизму виклав злісний наклеп на радянську дійсність, радянський народ, діяльність радянського уряду і КПРС.

Автор робить спробу ревізувати вчення марксизму-ленінізму, практичну діяльність КПРС і радянського народу, заплямувати історичний досвід радянського народу в будівництві комунізму.

На початку 1975 р. Руденко за допомогою своєї дружини Руденко Р.П. цей твір розмножив і розповсюдив: передав для ознайомлення Сахарову, Турчину і Твердохлебову. З цим документом він ознайомив свого сина — Руденка А.М.

Потім Руденко перефотографував виготовлений остаточно варіант документа “Економічні монологи” і плівку розповсюдив: по одному примірникові передав для ознайомлення Григоренкові та Орлову, а в 1974 р. ознайомив з ним у себе вдома Бердника.

Антирадянський документ “Економічні монологи” потрапив на Захід і використовується там в підіривних акціях проти Радянського Союзу. Зокрема, 26 листопада 1976 р. націоналістична газета “Свобода” (м. Нью-Йорк, США) вмістила рецензію на цей документ і повідомила, що повний текст праці буде надрукований у видавництві “Сучасність”. Про цей ворожий документ неодноразово вела передачі антирадянська ворожа радіостанція “Свобода”.

У серпні 1976 р. Руденко одержав від Григоренка рукопис його антирадянського документа під назвою “Передмова”, в якому з ворожих позицій викладає злісний наклеп на радянський державний і суспільний лад, вчення марксизму-ленінізму, практику будівництва соціалізму в СРСР та інших країнах. З цього рукопису Руденко тоді ж, у серпні 1976 р., вдома на машинці виготовив декілька примірників, частину яких передав Григоренкові, а також ознайомив в м. Москві осіб, назвати яких відмовився, один прилучив як передмову до свого документа “Економічні монологи”, а решту зберігав у себе вдома.

З примірником “Передмови” в січні 1977 р. Руденко в себе на квартирі ознайомив Бердника. Цей примірник разом з “Економічними монологами” був вилучений під час обшуку в Руденка.

Згаданий антирадянський документ “Передмова” потрапив на Захід і використовується там у ворожих акціях проти Радянського Союзу, зокрема, він був надрукований на сторінках січневого випуску 1977 р.

націоналістичного журналу “Сучасність”. Про цей документ вела неодноразові передачі закордонна антирадянська радіостанція “Свобода”.

Вина підсудного Руденка у вказаних злочинах підтверджується його показами в судовому засіданні, речовими доказами, примірниками машинописних документів “Орлова балка”, “Прощай, Марксе” і “Здрастуй, Кене!”, “Економічні монологи” і “Передмова”, вилученими на квартирі Руденка при обшуку (т. 20, а. с. 1-303, т. 21, а. с. 1-263, т. 13, а. с. 1-138, т. 17, а. с. 1-142, т. 22, а. с. 27-173, 177-315, т. 23, а. с. 38, 64-207).

— Протоколами обшуків на квартирах мешканців Москви Турчина і Орлова та протоколами огляду вилучених під час цих обшуків документів “Економічні монологи”, “Прощай, Марксе”, і “Здрастуй, Кене!” (т. 37, а. с. 59-60, т. 60, а. с. 75-76, 86, 90-91).

— Прилученими до справи матеріалами про те, що документ “Економічні монологи” і “Передмову” в 1976-77 р. неодноразово передавала в Радянський Союз ворожа американська радіостанція “Свобода”, а також у 1976 р. “рецензія” на цей документ Руденка була вміщена на Заході в націоналістичній газеті “Свобода”, в якій повідомлялось, що текст документа Руденка “Економічні, монологи” незабаром з'явиться в друку в іноземному ворожому журналі “Сучасність”. В цьому журналі в січневому номері 1977 р. опублікований документ “Передмова” (....), а також... вина підтверджується показами свідків Руденко Р. П. і Бердника. Руденко Р. П. з'ясувала судові, що вона на прохання свого чоловіка Руденка надрукувала на друкарській машинці його документи під назвою “Економічні монологи”, а свідок Бердник пояснив, що Руденко у себе вдома ознайомив його з документом

“Економічні монологи”; — висновками судових експертиз від 30 березня і 18 квітня 1977 р., згідно з якими машинописні тексти документів “Прощай, Марксе”, “Здрастуй, Кене!” і “Передмова”, вилучені в підсудного Руденка, а також у Турчина і Орлова, надруковані на друкарській машинці Руденка (...).

17. У квітні-жовтні 1976 р. Руденко виготовив документ під назвою “Гносис і сучасність”, у якому він звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому документі він пробує ревізувати марксистсько-ленінське вчення, по-наклепницькому стверджує, що в Радянському Союзі нібито існує тоталітарний режим, при якому, мовляв, знищують людей за “переконання” і т. п. Тоді ж, у 1976 р., Руденко на друкарській машинці розмножив його для розповсюдження. Передруковані примірники зберігав у себе вдома.

18. 14 жовтня 1976 р. Руденко виготовив ворожий документ під назвою “Не хочеш бути падлюкою – в тюрму!”, в якому, захищаючи заарештованого органами прокуратури м. Києва за кримінальні злочини Ковтуненка, звів злісний наклеп на радянський державний і суспільний лад. Ганьбить радянську дійсність, називаючи Україну “багатостраждальною”, і політику уряду, в результаті якої нібито штучно створено в 1933 р. голод на Україні для знищення “кожного четвертого” українця.

У жовтні 1976 р. для широкого розповсюдження і передачі за кордон Руденко розмножив цей документ у 20-ти примірниках, частину яких відвіз до Москви, де по одному примірнику передав для ознайомлення Григоренкові, Турчину, Гінзбургові, Орлову, Алексєєвій і Велікановій, а решту, з доповненнями, розповсюдив серед іноземних кореспондентів та інших незнайомих

йому осіб біля Театру ляльок. Один машинописний примірник названого документа Руденко зберігав у себе. Текст цього ворожого документа Руденка, що потрапив за кордон, використовується в підбивних акціях проти СРСР, його неодноразово передавали в Радянський Союз ворожі іноземні радіостанції, а також він був опублікований на Заході в антирадянській націоналістичній пресі, зокрема, 16 грудня 1976 р. в газеті “Українське слово” (Париж, Франція).

Викладені обставини злочинних дій підсудного Руденка підтверджують його покази в судовому засіданні про те, що протягом квітня — жовтня 1976 р. він написав документ “Гносис і сучасність” і розмножив його на своїй друкарській машинці, а також виготовив документ “Не хочеш бути падлюкою — в тюрму!”, який відвіз до м. Москви, де по примірникові передав для ознайомлення Григоренкові, Турчину, Орлову, Гінзбургові, Велікановій і Алексеєвій, а решту розповсюдив серед іноземних кореспондентів, — речовими доказами: рукописом “Гносис і сучасність” і машинописним примірником праці “Не хочеш бути падлюкою — в тюрму!”, вилученими під час обшуку на квартирах Руденка, Гінзбурга, Орлова і Алексеєвої (...).

— Висновками судових експертиз від 30 березня і 18 квітня 1977 р., згідно з якими машинописні тексти згаданих документів, вилучених на квартирах Руденка, Гінзбурга, Орлова і Алексеєвої, надруковані на друкарській машинці “Контіненталь” №. 403152 підсудного Руденка, і підписи в цих примірниках зроблені Руденком (...)

— Також долученими до справи матеріалами про те, що документ Руденка “Не хочеш бути падлюкою — в тюрму!” був видрукуваний у закордонних буржуазно-націоналістичних газетах “Свобода” (Мюнхен, ФРН) з

16 грудня 1976 р. і “Українське слово” (Париж, Франція) від 19 грудня 1976 р., а текст цього документа неодноразово передавали в Радянський Союз ворожі закордонні радіостанції (...)

19. 14 листопада 1976 р. Руденко виготовив ворожий документ під назвою “До людей доброї волі”, в якому з антирадянських націоналістичних позицій звів наклеп на радянський державний і суспільний лад, КПРС і радянський уряд. Зокрема, в цьому документі він, прикриваючи свою антирадянську діяльність нібито “боротьбою за права людини”, паплюжить національну політику КПРС і радянського уряду, понаклепницькому стверджує, що на Україні немов би то здійснюється примусова “русифікація”, що в нашій країні нібито існує “великодержавний шовінізм”.

Цей документ Руденко в себе вдома розмножив на машинці в 11 прим., додав до кожного з них по одній з виготовлених ним же фотографій, на яких зображена купа каміння на фоні творів класиків марксизму-ленінізму, з його цинічним написом “Каміння замість хліба” і розповсюдив. У листопаді 1976 р. ознайомив з ним у себе на квартирі Бердника і Мешко і тоді ж передав для ознайомлення один примірник Матусевичу і Мариновичу. Частину примірників цього документа Руденко відвіз до м. Москви, де розповсюдив, передавши для ознайомлення разом із згаданим доповненням (фотографією) Орлову, Григоренкові, Турчину, Гінзбургіві й іншим особам.

20. 28 грудня 1976 р. Руденко виготовив документ у вигляді листа до органів прокуратури м. Москви і м. Києва, в якому звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. У цьому документі підсудний скаржиться на те, що в нашій країні немов би є беззаконня, шовінізм, глум над

соціалістичною законністю і має місце потоптання прав людини, суверенітету України з боку органів правопорядку і правосуддя. Тоді ж Руденко розмножив цей наклепницький документ: два примірники відіслав відповідно до органів прокуратури міст Москви і Києва, решту примірників передав для ознайомлення Матусевичу, Мариновичу і Мешко, а в себе на квартирі ознайомив з ним Бердника.

Вина підсудного Руденка при вказаних обставинах підтверджується такими доказами: показами підсудного Руденка, який пояснив судові, що він 14 листопада 1976 р. виготовив, розмножив і розповсюдив документ “До людей доброї волі”, ознайомив з ним у себе вдома Бердника і Мешко і передав для ознайомлення один прим. Матусевичеві, Мариновичеві, Орлову, Григоренкові, Турчинові і Гінзбургові. Крім того, він 28 грудня 1976 р. виготовив лист до органів прокуратури міст Москви і Києва, розмножив цей документ і ознайомив з ним Матусевича, Мариновича, Мешко і Бердника.

— Показами свідка Бердника, котрий пояснив судові, що Руденко знайомив його зі вказаним документом. Показами свідка Орлова на попередньому слідстві про те, що він знайомився з документом “До людей доброї волі” (...); речовими доказами: рукописами документів, машинописними примірниками листа до органів прокуратури м. Москви і Києва, вилученими під час обшуку на квартирі Руденка і Мешко (...).

— Протоколом обшуку від 4 січня 1977 р., під час якого на квартирі Орлова в м. Москві вилучено три примірники документа Руденка “До людей доброї волі” (...).

— Висновком судових експертиз, згідно з якими машинописні тексти документів, вилучених у Руденка і Орлова, віддруковані на друкарській машинці Руденка.

Підсудний Руденко, здійснюючи ідеологічні диверсії з метою підризу і ослаблення радянської влади, одержував від виродків і відщепенців антирадянські і наклепницькі документи, які використовував у своїй антирадянській діяльності.

21. Так, у різні часи, протягом 1972-1977 рр. він одержав в м. Києві від Бердника ряд ворожих документів, у яких зводиться наклепницькі вигадки, що порочать соціалістичний спосіб життя і радянський державний і суспільний лад, які зберігав у себе вдома. Серед них: машинописні документи під назвою “Відкритий лист” на адресу Комітету держбезпеки при Раді Міністрів УРСР і партійних органів від 30 квітня 1977 р., “Відкритий лист” від 17 березня 1978 р. на ім'я керівників КПРС, радянського уряду, “Відкритий лист” до партійних органів. У цих документах зводяться злісні вигадки про діяльність державних органів, про радянську дійсність. Зокрема, в них стверджується, що в нашій країні існує деспотизм, шовінізм і цинізм, безвір'я і злочинність, всепоглинаюча бюрократизація життя. Також документи під назвою “Відкрите дружнє послання” у вигляді листа Бердника до VI з'їзду письменників СРСР, віршів і прози під загальною назвою “Свята Україна”. В цих документах зводяться злісні наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, вигадки про становище України в складі братніх республік, радянську дійсність і закликається до створення самостійної України шляхом збройної боротьби.

22. Крім того, Руденко зберігав документ, виготовлений Бердником 26 грудня 1976 р. і підписаний

разом з Матусевичем і Мариновичем у вигляді заяви Генеральному Прокуророві СРСР і американському так званому “Комітетові” і “групі сприяння”, в якій містяться вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в них по-наклепницькому стверджується, що в Радянськiм Союзi немов би порушується Конституція СРСР і основні права людини.

На всі ці наведені обставини злочинних дій підсудний Руденко пояснив, що він протягом 1972-77 рр. одержав від Бердника і зберігав у себе перелічені вище машинописні документи, виготовлені Бердником.

Вина Руденка в тому, що він одержував від Бердника і зберігав перелічені вище ворожі документи, підтверджується показами свідка Бердника, який пояснив судові, що він давав Руденкові для ознайомлення згадані документи. Вина Руденка також підтверджується протоколами обшуків від 23 грудня 1976 р. і 5 лютого 1977 р. на квартирі Руденка, під час яких були вилучені згадані документи Бердника, і протоколом огляду цих документів (...).

— Речовими доказами (переліченими вище документами Бердника, які були вилучені під час обшуку у Руденка) (...).

23. На початку літа 1976 р. Руденко одержав від особи, якої не назвав, рукописний документ у вигляді листа від 30 січня 1972 р. визнаного психічно хворим Ковгара до “громадянина слідчого”. В ньому містяться наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад. Для використання у своїй антирадянській діяльності Руденко на друкарській машинці виготовив декілька примірників цього документа і крім цього за допомогою власного апарата Zenit-E сфотографував рукопис Ковгара і виготовив з

нього фотоплівку. Цей лист Руденко використав у виготовленому ним антирадянському документі “Меморандум № 1”.

24. Упродовж 1976 р. Руденко одержав поштою від осіб, яких не назвав судові, ряд антирадянських наклепницьких документів, які порочать радянський державний і суспільний лад. З метою подальшого використання в своїй злочинній антирадянській діяльності зберігав їх на своїй квартирі до дня вилучення. Так, рукописний документ невстановленого автора у вигляді “звернення” до українського відділу закордонної радіостанції “Голос Америки”, в якому з ворожих націоналістичних позицій очорнюється радянська дійсність, КППС і радянський уряд. По-наклепницькому стверджується, що на Україні населення начебто терпить постійні матеріальні нестачі, переслідування.

Рукописний документ у вигляді заміток про т. зв. “Український національний фронт”. В ньому стверджується, що український народ немов позбавлений прав вільно виявляти свої прагнення, переконання.

Антирадянський рукописний документ засудженого за ворожу діяльність Мороза “Хроніка опору”, в якій міститься наклеп на національну політику радянської держави. 5 експонованих фотоплівок, на яких сфотографований машинописний текст антирадянського документа Дзюби під назвою “Інтернаціоналізм чи русифікація?”, який є злісним пасквілем на радянську дійсність, національну політику і практику комуністичного будівництва в СРСР, спрямованим на підриг дружби і братерства радянських народів і проти принципів пролетарського інтернаціоналізму. Антирадянську книгу під назвою

“Українська інтелігенція під судом КГБ”, видану в 1970 р. за кордоном видавництвом “Сучасність”. А також зберігав 41-ий випуск нелегального ворожого збірника під назвою “Хроніка поточних подій” за серпень 1976 р. в якому зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад і радянське правосуддя.

Це звинувачення знайшло своє підтвердження в судовому засіданні в показах Руденка про те, що він в 1976 р. одержав від осіб вищеперелічені документи і зберігав їх на своїй квартирі до дня вилучення. Лист Ковгара він використав при виготовленні “Меморандуму № 1”;

— речовими доказами: двома машинописними примірниками листа Ковгара до “громадянина слідчого”, переліченими вище машинописними і рукописними документами і п'ятьма експонованими фотоплівками з кадрами машинописного тексту документа “Інтернаціоналізм чи русифікація?”, вилученими у Руденка під час обшуку на його квартирі (...).

— висновком судової експертизи від 31 березня 1977 р., згідно з якою примірники видрукуваного документа були видрукувані на друкарській машинці “Континенталь” підсудного Руденка (...).

Також вилученим під час обшуку документом “Меморандум №.І”, в якому, зокрема, іде мова про Ковгара (...).

25. У 1976 р. Руденко одержав поштою від особи, котрої в суді не назвав, рукопис антирадянського документа неznаного автора, який починається зі слів “Федоренко Василь”. У цьому документі з ворожих націоналістичних позицій зводяться злісні вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Тоді

ж, у 1976 р., для розповсюдження і використання у своїй антирадянській діяльності Руденко розмножив цей ворожий документ на власній друкарській машинці. Його Руденко використав при виготовленні “Меморандуму № 1”.

26. У цьому ж році підсудний Руденко одержав антирадянський документ, який починається зі слів “17 листопада 1975 р. Приходько”, і з метою розповсюдження розмножив на друкарській машинці, а потім використав цей документ при виготовленні т. зв. “Меморандуму № 1”. Тоді ж одержав і розмножив антирадянський документ, який починається словами “Григорій Григорович Прокопович”, в якому зводяться злісні вигадки на радянський державний і суспільний лад, національну політику в нашій країні, вихваляється діяльність особи — учасника ОУН, котрий неодноразово був притягнений до кримінальної відповідальності за антирадянську діяльність.

27. Під кінець червня 1976 р. Руденко одержав від Мешко О. Я. рукописний документ під назвою “Відкритий лист”, який своїм змістом порочить радянський державний і суспільний лад.

У судовому засіданні підсудний Руденко пояснив, що він в 1976 р. одержав від осіб, яких не знає, рукопис документа, який починається словами “Федоренко Василь”, “17 листопада 1975 р. Приходько”, розмножив ці документи і використав їх при виготовленні Меморандуму № 1, а документ, який починається словами “Григорій Григорович Прокопович”, тільки розмножив і зберігав у себе до вилучення під час обшуку. Крім того, вина Руденка підтверджується речовими доказами: машинописними примірниками згаданих документів, вилучених під час обшуку на його квартирі (...), а також висновком судової експертизи,

згідно з якою машинописні тексти згаданих документів видрукувані на друкарській машинці Руденка.

28. В листопаді 1976 р. Руденко, будучи в Москві, одержав від Турчина дві фотоплівки зі сфотографованим машинописним текстом його (Турчина) антирадянського документа під назвою “Інерція страху”, в якому зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад.

Згадані фотоплівки Руденко привіз до Києва, через Мариновича і Матусевича розмножив третю частину цього документа фотоспособом.

29. В листопаді 1976 р. Руденко, будучи в Москві, для використання в своїй ворожій діяльності одержав від Орлова антирадянський документ під назвою “Оцінка впливу нарад про безпеку і співпрацю в Європі в частині, що стосується прав людини в СРСР”, виготовлений від імені Орлова, Гінзбурга, Щаранського та інших осіб. У цьому документі автори порочать радянську дійсність, демократичні основи нашого суспільства, зовнішню і внутрішню політику нашої держави. Тоді ж Руденко одержав від Орлова інший документ під назвою “Про створення Громадської Групи Сприяння виконанню Гельсінкських Угод в СРСР”, виготовлений від імені Орлова, Гінзбурга, Щаранського та ін. осіб. У документі, зокрема, йде мова про необхідність збирання інформації про начебто наявні в радянській державі прояви “антигуманізму”. Крім того, підсудний одержав від Орлова документ під назвою “Про створення Литовської Групи Сприяння виконанню Гельсінкських Угод”, виготовлених від імені Венцлави, Фінкельштейна і ін. осіб, у якому понаклепницькому стверджується, що радянська влада в Литві встановлена начебто не внаслідок виявлення волі

литовського народу, а в “результаті введення радянських військ на її територію”.

Тоді ж Руденко в себе вдома ознайомив з цим документом Бердника і Мешко.

30. 19 грудня 1976 р. Руденко. одержав від мешканця Вінницької обл. душевнохворого Терелі рукопис його наклепницького документа, що починається словами “Закарпатська область, Міжгірський район...”. В цьому документі зводиться наклепницькі вигадки, які порочать рад. держ. і сусп. лад, радянську дійсність. В ньому робиться спроба порочити діяльність радянського уряду. В січні 1977 р. підсудний використав цей документ при виготовленні “Меморандуму ч. 3”.

31. Крім того, у грудні 1976 р. — січні 1977 р. дістав від мешканця м. Одеси Барладяну два тотожні змістом рукописні ворожі документи у вигляді “Заяви” на ім'я прокурора Одеської області, в яких зводяться наклепницькі вигадки, які порочать діяльність органів влади і правосуддя. Робиться спроба опорочити політику нашої країни в національним питанні. Один з цих документів Руденко використав для виготовлення своєї т. зв. заяви “на захист” Барладяну і зберігав її в себе до дня обшуку. Другий примірник він передав Мешко для ознайомлення і зберігання, в котрій цей документ і був вилучений під час обшуку.

32. У грудні 1976 р. — лютому 1977 р. Руденко одержав від Барладяну ще два тотожні змістом документи під назвою “До людей доброї волі”. Один з них підсудний віддав Бердникові для ознайомлення і передачі через Григоренка або Гінзбурга за кордон до США, однаке цей документ був вилучений у Бердника під час обшуку.

33. У грудні 1976 — січні 1977 рр. підсудний одержав від мешканців м. Одеси Сірого Л. М. і Сірої В. Л. ряд ворожих рукописних документів у вигляді їх “заяв” і “звернень” до різних радянських організацій і урядів закордонних держав, а саме: звернення до уряду США, Канади, Австралії, ФРН і Франції.

В цих документах зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад в цілому і, зокрема, наклеп на радянську дійсність, органи правосуддя, політику КПРС і радянський уряд в національному питанні. Частину цих документів Руденко розповсюдив, передавши для ознайомлення і зберігання Мешко, в котрої вони були вилучені під час обшуку.

Викладені обставини злочинних дій підсудного Руденка підтверджується показами самого Руденка, який пояснив судові, що він в листопаді 1976 р. одержав від Турчина дві фотоплівки зі сфотографованим машинописним текстом “Інерція страху”, привіз до Києва і з допомогою Мариновича і Матусевича розмножив фотоспособом, а від Орлова одержав вищезгаданий документ, привіз до Києва і ознайомив з ним Бердника і Мешко. Підсудний визнав також, що від Терелі одержав рукописний документ, який використав при виготовленні “Меморандуму № 3”, що від Барладяну одержав рукописи, передав для ознайомлення і зберігання Мешко, а другий рукопис передав Бердникові для ознайомлення і подальшої передачі через Григоренка або Гінзбурга за кордон, що від Сірого і Сірої одержав декілька документів, які передав для ознайомлення і зберігання Мешко.

Крім показань підсудного, його вина підтверджується речовими доказами: фотовідбитками документа Турчина “Інерція страху”, які були вилучені

під час обшуку в Матусевича, і вищепереліченими документами, які були вилучені під час обшуку на квартирі Руденка, Мешко і Бердника. Оглядом у судовому засіданні документа “Меморандум №. 3”, в якому йде мова про Терелю (...). Показами свідка Барладяну на попередньому слідстві про те, що він передав Руденкові для ознайомлення свої заяви прокуророві і свій рукопис “До людей доброї волі” (...)

34. 19 грудня 1976 р. Руденко одержав від Світличної рукопис її антирадянського документа у вигляді листа до т. зв. “Української Групи Сприяння...” і до партійних органів. В цьому документі зводиться злісний наклеп на радянський державний і суспільний лад. Зокрема стверджується, що в нашій країні начебто існує “соціяльна девальвація людської гідності”. Копію цього документа Руденко одержав від Мариновича. Тоді ж, у січні 1977 р., цей документ Руденко передав для ознайомлення і зберігання Мешко, де він був вилучений під час обшуку.

35. На початку листопада 1976 р. Руденко одержав від особи, котрої не назвав, рукописний антирадянський документ у вигляді т. зв. “Відкритого листа до Шахиншаха Ірану” від імені 11 осіб, котрі відбувають покарання за антирадянську діяльність. Цей документ Руденко розмножив для подальшого розповсюдження, зокрема, для ознайомлення з ним Бердника, Мешко, Матусевича і Мариновича. В цьому документі міститься злісний наклеп на зовнішню і внутрішню політику Радянського Союзу, спрямований на підлив добросусідських відносин між СРСР та Іраном.

36. У другій половині грудня 1976 р. Руденко одержав від особи, котрої не назвав, примірник т. зв. “Бюлетеня Ради родичів і в'язнів євангельських християн-баптистів у СРСР” № 37 за 1976 р., у якому

містяться наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад. Ці документи спрямовані на розпалювання серед віруючих релігійного психозу і компрометацію радянського законодавства про релігійні культи. Ці документи Руденко зберігав у себе вдома до вилучення їх під час обшуку.

Це звинувачення знайшло своє підтвердження в судовому засіданні як показами самого Руденка, так і іншими доказами. Так, Руденко посвідчив, що в грудні 1976 р. він одержав від Світличної, а потім від Мариновича рукопис її листа до “Української Громадської Групи Сприяння виконанню Гельсінкських Угод” і до партійних органів, а також від Мариновича одержав рукопис Барладяну “А як же інакше?”, який декілька днів зберігав у себе, а потім передав для ознайомлення Мешко, крім того, одержав від особи, якої не знає, рукопис документа у вигляді відкритого листа “Його величності Шахин-шахові Ірану”.

Цей документ, як пояснив підсудний, він розмножив на друкарській машинці, а рукопис передав Бердникові для ознайомлення і дальшого розповсюдження за кордоном на Заході, а також одержав від невідомої особи тотожні примірники документа “Бюлетеня Ради родичів...”

Вина Руденка ще підтверджується речовими документами: рукописом Світличної, вилученням під час обшуку на квартирах Бердника і Мешко, рукописом документа Барладяну, вилученим у Мешко, рукописом документа “Його величності Шахин-шахові Ірану”, вилученого під час обшуку в Бердника, і двома примірниками т. зв. “Бюлетеня Ради родичів”, вилученими у Руденка вдома.

Показами свідків Світличної і Бердника і на попередньому слідстві свідка Барладяну.

Свідок Світлична пояснила судові, що вона передала Руденкові, а також комусь із членів Групи для ознайомлення “Українській Групі Сприяння” (...). Свідок Бердник посвідчив, що він знайомився зі згаданим документом. Свідок Барладяну в попередньому слідстві підтвердив, що він є автором документа “А як же інакше?”, який після виготовлення послав поштою Руденкові до м. Києва (...).

Судова криміналістична експертиза від 30 березня 1977 р. встановила, що машинописні примірники згаданого документа були надруковані на машинці “Континенталь” підсудного Руденка (...).

37. Підсудний Руденко, не зважаючи на неодноразові попередження його з боку офіційних осіб про недопустимість ворожої діяльності, став підшукувати більш активні форми боротьби проти радянської влади з метою її підриву і послаблення.

11 листопада 1976 р. під час перебування в Москві разом з душевнохворим Григоренком виготовив і підписав “Повідомлення” про організацію т. зв. “Української Громадської Групи Сприяння виконанню Гельсінкських Угод”. Текст згаданого “Повідомлення” Руденко передав цього ж дня на квартирі Гінзбурга в Москві кореспондентові західнонімецького телебачення Берднові Нільсен-Штоккбі, і вже 17 листопада 1976 р. націоналістична газета “Свобода” (Нью-Йорк, США) на своїх сторінках помістила повідомлення про згадану т. зв. “Групу Сприяння”, створену Руденком.

38. В цей же період Руденко особисто від свого імені та від імені своїх однодумців виготовив, розмножив і розповсюдив ворожі радянському суспільству документи: т. зв. “Декларацію” і

“Меморандум № 1”, в яких зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад.

У т. зв. “Декларації” безпідставно твердиться, що на Україні начебто порушується “Загальна Декларація прав людини”, наче існує і все більше зростає бюрократизація державного життя і т. п.

В антирадянському документі під назвою “Меморандум № 1” з буржуазно- націоналістичних, ворожих радянському суспільству позицій говориться про те, що в Радянському Союзі “проводяться репресії проти борців за громадянські права”. В документі протягається ідея відокремлення України від Радянського Союзу, робиться спроба виправдати антирадянську пропаганду і обвинуватити Радянський Союз у порушенні прав людини і прав націй на самовизначення.

39. Протягом листопада — грудня 1976 р. Руденко на машинці розмножив у 15 прим. “Декларацію” і в 20 прим. “Меморандум № 1”. Крім того, тоді ж особисто власним фотоапаратом сфотографував сім разів обидва згадані документи і виготовив три фотоплівки. Згадані документи Руденко широко розповсюдив у м. Києві і поза його межами. У себе вдома ознайомив з “Декларацією” і “Меморандумом № 1” Бердника, Мешко, Матусевича і Мариновича, обміркував з ними ці документи. “Декларацію” і “Меморандум № 1” підписали всі присутні.

40. У другій половині листопада 1976 р. в м. Чернігові Руденко особисто ознайомив з цими документами Лук'яненка і Тихого, котрі також підписали їх. Тоді ж Тихий передав Руденкові машинописний текст своєї заяви прокуророві УРСР про начебто необґрунтоване його засудження в 1957 р. і

нібито незаконний обшук у нього влітку 1976 р. і запропонував Руденкові використати цю заяву при остаточній обробці антирадянського документа “Меморандум № 1”. У грудні 1976 р. у себе вдома ознайомив з “Меморандумом № 1” Барладяну. Одну фотоплівку, на якій були сфотографовані “Декларація” і “Меморандум № 1”, Руденко передав Мариновичу та Матусевичу для розповсюдження і зберігання, дві інші фотоплівки з текстом згаданих документів Руденко повіз до м. Комунарська Ворошиловградської обл., де мав намір одну з них передати на зберігання Тихому, котрого викликав телефоном. Однак з незалежних від Руденка причин цей намір не здійснився — під час обшуку в Комунарску 25 грудня 1976 р. обидві плівки у нього були вилучені. Крім цього, в листопаді 1976 р. Руденко через Мешко ознайомив з “Декларацією” і “Меморандумом № 1” мешканця Львівської обл. Кандибу, якому Мешко залишила тоді примірник “Декларації”. Із виготовлених і розмножених ним документів Руденко з цією ж метою зберігав у себе рукопис і п'ять машинописних примірників “Декларації”, рукопис і 6 машинописних прим. “Меморандуму № 1”, а також фотоплівки. Все це у нього вилучено під час обшуків.

41. У грудні 1976 р. Руденко передав Бердникові декілька примірників “Декларації” і “Меморандуму № 1” і доручив йому розповсюдити ці документи: відвезти їх до Москви і передати там їх для ознайомлення і підписання Григоренкові і Строкатовій, а також для ознайомлення іншим особам з кола його знайомих-однодумців і для дальшого розповсюдження за кордоном на Заході через посольство США, Канади, Італії та інших капіталістичних країн. Згідно з цим дорученням Руденка Бердник ознайомив у Москві з

“Декларацією” і “Меморандумом № 1” Григоренка і Строкату (вони підписали тоді ці документи), а також Гінзбурга і Алексеєву. По одному прим. “Декларації” і “Меморандуму № 1” зосталось у Строкатої і Алексеєвої, а інші примірники Бердник, виконуючи доручення Руденка, передав Гінзбургові для дальшого розповсюдження на Заході через посольство США в Москві.

Виготовлені Руденком і передані за кордон на Захід “Декларація” і “Меморандум № 1” набули там розповсюдження, їх активно використовують націоналістичні вожаки в закордонній буржуазній пресі, в антирадянських передачах західних радіостанцій, для очорнення соціалізму, соціалістичної демократії перед громадськістю світу.

Вина підсудного Руденка при згаданих обставинах злочинних дій підтверджується такими доказами:

Показами Руденка на судовому засіданні, який пояснив, що він у листопаді 1976 р. в Москві разом з Григоренком виготовив “Повідомлення про створення Української Громадської Групи Сприяння виконанню Гельсінкських Угод” і тоді ж цей документ на квартирі Гінзбурга передав для ознайомлення кореспондентові західнонімецького телебачення. Повернувшись до Києва, він виготовив документи під назвою “Декларація” і “Меморандум № 1”, з якими ознайомив Бердника, Мешко, Матусевича і Мариновича, Лук'яненка, Тихого і Барладяну. При остаточній доробці цих документів підсудний використав текст заяви Тихого і, як показав далі підсудний, фотоплівку з текстами цих документів він передав Мариновичу, Матусевичу та Мешко. Для розповсюдження і зберігання за дорученням Руденка Бердник відвіз до Москви Григоренкові та Строкатій ці документи для

ознайомлення і підписання, а також для дальшого розповсюдження за кордоном на Заході.

— Речовими доказами: вилученими під час обшуків у Руденка, Лук'яненка, Мешко, Матусевича і Кандиби рукописами і машинописами документів “Декларації” і “Меморандуму № 1”, фотоплівками із сфотографованими на них текстами цих документів, машинописом т. зв. “Повідомлення”, рукописними і машинописними текстами згаданих вище документів, які підсудний використав при виготовленні “Меморандуму № 1” (...)

– Висновками судово-криміналістичних експертиз, згідно з якими рукописні тексти “Декларації” і “Меморандуму № 1” здійснені підсудним Руденком, машинописні тексти цих документів надруковані на друкарській машинці Руденка, а згадані фотоплівки зняті його ж фотоапаратом “Зеніт-Е”.

Показами свідка в судовому засіданні Бердника про те, що (*нечітко — Вид.*) документів “Декларація” і “Меморандум № 1”.

Показами свідка Лук'яненка про те, що Руденко ознайомив його і Тихого з “Декларацією” і “Меморандумом № 1”. Ці документи він обмірковував з Руденком і тоді ж підписав їх разом з Тихим. Показами свідка Кандиби про те, що до нього приїжджала Мешко, ознайомила з “Декларацією” і “Меморандумом № 1”, залишила примірник “Декларації”, який у нього був вилучений під час обшуку.

Протоколом обшуку на квартирах Алексєєвої і Строкатової, де були вилучені машинописні примірники “Декларації” і “Меморандуму № 1”, а також протоколом огляду цих документів (...)

Долученими до кримінальної справи матеріалами, які підтверджують, що документи “Декларація” і

“Меморандум № 1” потрапили на Захід і набули там широкого розповсюдження протягом 1976-77 рр.: неодноразово передавали в Радянський Союз ворожі радіостанції “Свобода”, “Голос Америки” та інші, їх використовували на Заході в націоналістичній газеті “Свобода”; долученими до кримінальної справи надісланими зі США поштою до м. Києва машинописними текстами його документів “Декларація” і “Меморандум № 1” англійською мовою (...).

42. Підсудний Руденко, активізуючи свою антирадянську діяльність, став на шлях прямого звернення до закордонних націоналістів, які, сповістивши про створення т. зв. “Вашінгтонського Комітету Гельсінкських гарантій для України”^{*} і, прикриваючи своє справжнє обличчя машкарою “борців за права людини в УРСР”, проводять за кордоном ворожу діяльність, спрямовану на підрив і ослаблення установленої в нашій країні соціально-політичної системи і авторитету СРСР на міжнародній арені.

Так, 21 листопада 1976 р. до Руденка телефонував з Вашингтону Богдан Ясень, називаючи себе секретарем згаданого “Комітету”. У відповідь на його запитання підсудний передав інформацію, що порочить радянський державний і суспільний лад. Зокрема, Руденко по-наклепницькому твердив, що в Радянському Союзі начебто існують концтабори засуджених за особливо небезпечні держави злочини, начебто утримують там на надто суворім режимі, в страшних умовах, на поганих харчах.

^{*} Справжня назва — “Комітет Гельсінкських Гарантій для України” — Вид.

Частину цих ворожих вигадок Руденка використали націоналістичні ватажки за кордоном у ворожій Радянському Союзові діяльності — її поширено в пресі. Наприклад, 9 грудня 1976 р. на сторінках націоналістичної газети “Свобода” (Нью-Йорк, США).

Текст згаданих антирадянських наклепницьких вигадок, переданих Руденком під час телефонної розмови з Ясенем, був також повністю надрукований у січні 1977 р. в США в перекладі на англійську мову в т. зв. “Повідомленні № 1” “Вашінгтонського Комітету” і широко розповсюджений на Заході.

43. 21 грудня 1976 р. Руденко написав до Богдана Ясеня листа, в якому висловив подяку за “моральну підтримку” з боку “українців Америки” і повідомив про своє бажання встановити з американським консульством в Кисві зв'язки з метою передачі на Захід документів з інформацією про начебто існуюче порушення прав людини на Україні. Підсудний просив Ясеня допомогти наладнанню зв'язків зі згаданим консульством. Зазначив, що посилає Ясєневі декілька листів (Світличної, Геля, лист 11 політв'язнів Шахиншахові Ірану, лист дружини Рубана... а також “трагічні сторінки з “Бюлетеня євангельських християн-баптистів...”. До свого листа до Богдана Ясеня Руденко додав перелічені ним матеріали.

Тоді ж, у грудні 1976 р., Руденко передав згадані матеріали: лист до Ясеня і додані до листа антирадянські та ідейно шкідливі матеріали Бердникові для ознайомлення і передачі через Григоренка й Орлова до посольства США в Москві з метою розповсюдження цих документів на Заході та використання їх там ворожою пропагандою в підривній роботі проти СРСР.

44. У першій половині грудня 1976 р. Руденко виготовив рукопис і 20 машинописних примірників документа т. зв. “Протоколу № 1 засідання Української Громадської Групи Сприяння”, в якому містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Тоді ж розповсюдив цей документ — по одному машинописному примірникові передав Бердникові, Мешко, Матусевичу, Мариновичу, а також ознайомив з ним Лук'яненка. Рукопис і примірники “Протоколу № 1” зберігав у себе на квартирі.

Викладені обставини злочинних дій підсудного Руденка підтверджуються його показами на судовому засіданні про те, що 21 грудня 1976 р. він у телефонній розмові з секретарем т. зв. “Вашінгтонського Комітету...” розповів про наведене вище і повідомив про своє бажання установити зв'язок з американським консульством в Києві з метою передачі на Захід документів. Також підсудний пояснив, що він виготовив рукопис документа “Потокол № 1” і ознайомив з ним членів Групи.

Його вина також підтверджується доданими до справи матеріалами про те, що наклепницьку інформацію, передану телефоном до Вашингтону Богданові Ясеневі, повністю надруковано в січні 1977 р. в США в т. зв. “Повідомленні № 1” і широко розповсюджено на Заході (...).

Речовими доказами: посланою поштою зі США до Києва на ім'я Руденка стенограмою розмови Руденка з Богданом Ясенем. “Листом” Руденка до Ясеня і доданими до цього листа переліченими вище документами, вилученими на квартирі Бердника, а також рукописом і 17 машинописними примірниками

“Протоколу № 1”, вилученими під час обшуку на квартирі Руденка (...).

Судово-криміналістичною експертизою встановлено, що рукописний текст “листа” до Богдана Ясеня виконав Руденко. “Протокол № 1” надруковано на друкарській машинці Руденка, а рукопис і рукописні виправлення в тексті примірників виконав сам Руденко (...).

Свідок Бердник підтвердив судові, що він ознайомився зі згаданими документами, вилученими у нього під час обшуку.

Свідок Лук'яненко пояснив судові, що він ознайомився з документом “Протокол № 1”.

45. У січні 1977 р. Руденко виготовив від імені т. зв. “Групи Сприяння...” “Меморандум № 2”, який є пасквілем на радянську дійсність і внутрішню політику, КПРС і радянського уряду. Документ написано з ворожих буржуазно-націоналістичних позицій, він спрямований на підрив дружби радянських народів, проти принципів пролетарського інтернаціоналізму. У ньому робиться спроба опорочити Радянський Союз і підірвати його авторитет на міжнародній арені. З рукописом цього документа Руденко в січні 1977 р. ознайомив Лук'яненка, котрий на своїй машинці надрукував кінцівку цього тексту, і обидва під ним підписалися, а Лук'яненко, крім цього, підписався за Кандибу. Повернувшись до Києва, Руденко ознайомив з цим документом Бердника, Матусевича, Мариновича і Мешко, котрі також підписалися під його текстом. Кожній зі згаданих осіб, котрі підписали документ, Руденко передав по одному примірнику. Цей документ Руденко мав намір через Бердника відвезти до Москви й і через Григоренка передати за кордон на Захід для розповсюдження.

46. У другій половині січня 1977 р. Руденко від імені тієї ж т. зв. “Групи” виготовив українською і російською мовами рукописи ворожого документа “Меморандуму № 3”, в якому містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в ньому по-наклепницькому стверджується, що в нашій країні начебто мають місце беззаконня, свавілля, порушення прав людини. При виготовленні використав одержані від Терелі матеріали наклепницького змісту. З рукописом цього документа Руденко ознайомив Лук'яненка, обидва підписали документ, а Лук'яненко також підписав за Кандибу. У Києві Руденко ознайомив з “Меморіалом № 3” Бердника, Матусевича, Мариновича і Мешко, котрі підписали цей документ.

Для подальшого розповсюдження Руденко мав намір за допомогою Григоренка або Орлова передати примірники цього документа через посольство США в Москві на Захід, але цього зробити не вдалось з причин, які від нього не залежать, у зв'язку з його арештом.

У судовому засіданні Руденко пояснив щодо цього звинувачення, що він виготовив документ під назвою “Меморандум № 2” і “Меморандум № 3”, з цими документами він ознайомив Лук'яненка, Бердника, Матусевича, Мариновича і Мешко, котрі підписали їх. Руденко для розмноження і розповсюдження передав ці документи Бердникові, щоб він через Григоренка передав їх на Захід.

Свідок Лук'яненко пояснив судові, що він одержав ці документи і підписав. Такі ж покази дав судові свідок Бердник.

Свідок Кандиба пояснив, що він доручив Мешко та іншим особам підписувати за нього документи т. зв. “Групи Сприяння...”.

Окрім показів підсудного та свідків, звинувачення підтверджується речовими доказами: рукописними текстами “Меморандуму № 2” і “Меморандуму № 3” і машинописними примірниками цих документів, а також фотовідбитками машинописних документів, вилучених на квартирі Руденка під час обшуку (...)

Протоколом обшуку на квартирі Мешко, під час якого були вилучені рукописні та машинописні тексти документів Руденка “Меморандум № 2” і “Меморандум № 3” та протоколом огляду згаданих документів (...)

Висновками судових експертиз, згідно з якими рукописні тексти “Меморандуму № 2” і “Меморандуму № 3” і примірники машинопису цих документів виконав підсудний Руденко, кінцівку машинописного тексту цього документа надрукував на друкарській машинці Лук'яненко, а машинописні тексти “Меморандуму № 2” надруковано на машинці Бердника. Документи підписали Руденко, Лук'яненко, Матусевич, Маринович.

47. Підсудний Руденко чинив злочини не тільки на території УРСР, але і в РРФСР. Так, у кінці листопада 1976 р., будучи в Москві, Руденко разом з Орловим і Сахаровим узяв участь у виготовленні ворожого антирадянського документа т. зв. “Послання главам урядів країн учасниць Гельсінкських Угод”. Підписати цей документ за себе доручив Григоренкові. У згаданому тексті, виступаючи на захист зрадника Батьківщини Зосімова, Руденко та інші співучасники виправдовують його злочини, зводять злісні наклепи, вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, роблять спробу порочити внутрішню і зовнішню політику радянської держави.

48. У січні 1977 р. Руденко, перебуваючи в Москві, разом з Григоренком на квартирі останнього виготовив у рукописі документ під назвою “Звернення” до

комуністичних партій США і Канади від імені членів т. зв. “Української Групи Сприяння...”, в якому зводиться наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому документі по-наклепницькому стверджується, що в Радянському Союзі начебто бувають порушення прав людини. При цьому закликається до втручання у внутрішні справи СРСР. Тоді ж з рукописом цього документа Руденко в Москві ознайомив Орлова, після чого разом з Григоренком розмножив на друкарській машинці вказаний документ у 4-х прим., підписав його разом з Григоренком і розповсюдив. 10 січня 1977 р. в Москві передав один примірник іноземному кореспондентові, а другий лишив Григоренкові для передачі Орлову. Один примірник цього документа Руденко відвіз до Києва, де ознайомив з ним Бердника, Матусевича, Мариновича і Мешко, які також підписали цей документ. Згаданий примірник документа Руденко зберігав у себе до вилучення під час обшуку.

Вина підсудного Руденка при згаданих обставинах злочинних дій підтверджується такими доказами:

Показами Руденка в судовому засіданні, котрий пояснив, що він взяв участь у виготовленні разом з Орловим, Сахаровим, Григоренком документа у вигляді “Послання” і доручив Григоренкові підписати за нього цей документ, а 8 січня 1977 р. в Москві разом з Григоренком виготовив рукопис документа у вигляді “Звернення”, ознайомив з ним Орлова, а далі на друкарській машинці надрукував 4 прим. документа і підписав разом з Григоренком, один примірник передав Орлову, а другий відвіз до Києва, де ознайомив з ним Бердника, Мешко, Матусевича і Мариновича, які підписали цей документ.

Протоколом обшуку на квартирі Руденка, під час якого був вилучений рукопис “Звернення” (...)

Свідок Бердник пояснив у судовому засіданні, що документ “Звернення” він підписав.

Речовими доказами: машинописні примірники документа “Главам урядів країн учасниць Гельсінкських Угод” і машинописний примірник “Звернення”, вилучений на квартирі Руденка (...)

Судово-криміналістичною експертизою, згідно з якою згаданий документ “Звернення” підписав Руденко (...)

Підсудний Руденко на судовому засіданні в пред'явленому йому звинуваченні винним себе не визнав. На свій захист Руденко висуває докази про те, що свої дії злочинними не вважає (що він не зводив наклепів на радянську дійсність і не мав на меті підриву і ослаблення радянської влади). Але його винуватість підтверджується вище переліченими показами. Судова колегія ретельно дослідила виготовлені Руденком документи і прийшла до твердого переконання, що зміст цих документів має відкрито ворожий характер і вони спрямовані на підрив і послаблення радянської влади. Про це свідчить також і те, що Руденко систематично виготовляв, розмножував, зберігав і розповсюджував перелічені документи, не зважаючи на неодноразові попередження офіційних осіб про недопустимість таких дій. Крім цього, маючи зв'язки з іноземцями, зокрема з кореспондентами газет і радіо декотрих капіталістичних країн, котрим він передавав за кордон для розповсюдження на Заході ряд своїх документів з наклепницькими вигадками, що порочать радянський державний і суспільний лад. Руденко, знаючи, що виготовлені ним документи публікує на

Заході антирадянська націоналістична преса і її широко використовує за кордоном ворожа пропаганда в підіривних цілях проти Радянського Союзу, не тільки не виступив проти цього, але зі власної ініціативи установлював і вживав заходів для дальшого поширення злочинних контактів з іноземцями з капіталістичних країн, зокрема, намагався з ворожою метою встановити зв'язки з представниками консульства США в Києві і через них передавати на Захід наклепницькі матеріали проти СРСР. Інформацію такого характеру передавав міжнародним телефоном буржуазному націоналістові Богданові Ясеневі, який живе в США і є головним редактором антирадянської інформаційної служби “Смолоскип”, що займається підіривною діяльністю проти СРСР.

Таким чином, твердження підсудного Руденка про те, що своїми вчинками він начебто не добивався підризу і послаблення радянської влади, безпідставні і є його спробами уникнути відповідальності за вчинений особливо небезпечний державний злочин.

Підсудний Тихий у січні 1972 р. виготовив ворожий соціалістичному суспільству документ під назвою “Роздуми про українську мову і культуру в Донецькій області”, в якому зводить наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, зумисне спотворює реальне становище української радянської національної культури, з націоналістичних позицій твердить про те, що корінне населення Донецької області начебто позбавлене культурного життя, що життя освіченої людини нічим “не відрізняється від тварини”. Заявляє, що сучасне становище начебто веде до занепаду культури й асиміляції українського корінного населення. Цей

документ Тихий розповсюдив: послав рукопис до редакції обласної газети “Радянська Донецчина” з вимогою опублікувати його. Тихий неодноразово на початку 1972 р. відвідував редакцію, де в розмові з працівником газети Непраном М. І. обстоював наклепницький зміст цього документа. Крім того, підсудний у квітні 1973 р. передав виготовлену ним рукописну копію цього документа для ознайомлення мешканцеві м. Краматорська Гребенюкові, а машинописну копію разом з іншими своїми документами передав у травні 1976 р. мешканцеві м. Дніпропетровська Береславському. Чернетку рукопису, нотатки і машинопис згаданого документа зберігав у себе вдома до дня вилучення.

В кінці 1972 р. Тихий з цією ж метою виготовив другий ворожий документ під назвою “Думки про рідний Донецький край”. В цьому документі Тихий зводить злісні наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, національну політику КПРС і радянський уряд. Твердить, що на Україні, зокрема, в Донецькій області буцімто проводиться насильна масова асиміляція українського населення, знищується українська мова і культура. Виступаючи проти дружби радянських народів, Тихий в цьому документі називає людей неукраїнської національності, які живуть у Донецькій області, “колоністами” і “плантаторами”. З метою розповсюдження цього документа Тихий розмножив його на друкарській машинці і в 1973 р. примірники передав для ознайомлення мешканці м. Жданова Путрі, а в травні 1976 р. — мешканцеві Дніпропетровська Береславському. Один примірник цього документа він зберігав у себе вдома.

У квітні 1973 р. Тихий написав лист на ім'я Голови Президії Верховної Ради УРСР, в якому зводить наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, по-наклепницькому стверджує, що на території Донецької області начебто проводиться насильна асиміляція населення, що українці буцімто не мають права і можливості вільного розвитку, а також навчання рідною мовою. Тихий намагався внести ворожнечу і недовір'я у братні відносини між українцями і особами інших національностей, які живуть у Донецькій області.

Цей документ у травні 1976 р. підсудний передав для ознайомлення Береславському, а один примірник цього документа зберігав у себе вдома до дня його вилучення. Передаючи вищезгадані наклепницькі документи Береславському в нього на квартирі в Дніпропетровську, підсудний Тихий обґрунтовував зміст цих документів, по-наклепницькому стверджував, що на території України, зокрема, в Донецькій області, українська мова і культура начебто знаходяться на невисокому рівні.

Викладені обставини злочинних вчинків підсудного Тихого підтверджується показами самого Тихого, котрий пояснив судові, що він виготовив документ під назвою “Роздуми...”, а потім послав поштою до редакції газети “Радянська Донеччина”. У 1972 р. підсудний виготовив документ “Думки про рідний...”, розмножив його на власній друкарській машинці і передав для ознайомлення Путрі та Береславському. А також вина підсудного підтверджується показами свідків Непрана, Гребенюка, Береславського і Путрі, котрі пояснили на судовому засіданні, що Тихий їм передав для ознайомлення ці документи.

Так, свідок Непран свідчив, що в 1972 р. Тихий послав до редакції обласної газети “Радянська Донецчина” рукопис свого листа “Роздуми...”, після чого неодноразово відвідував редакцію і вимагав опублікувати згаданий документ, в розмові з ним Тихий зводив згадані вище наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад.

Свідки Гребенюк і Береславський пояснили судові, що Тихий передав їм для ознайомлення рукопис і машинопис документа “Роздуми...”. Свідок Береславський також пояснив, що йому Тихий передав для ознайомлення примірник документа “Думки про рідний Донецький край” і документ у вигляді листа до Голови Президії Верховної Ради СРСР (*УРСР. - Ред.*).

Свідок Путря пояснила, що Тихий в 1973 р. передав їй у себе вдома для ознайомлення машинописний примірник документа “Думки...”.

А також вина підтверджується речовими доказами: рукописними і машинописними текстами документів “Роздуми...” і машинописними примірниками документа під назвою “Голові...”, які були вилучені в Тихого і Береславського (...); висновком судової експертизи про те, що рукописні тексти документа “Роздуми...” і рукописний текст документа “Думки...” виконав підсудний Тихий, а машинописні примірники документа під назвою “Голові Президії...” і примірники інших згаданих документів виготовлено на друкарській машинці “Москва-6” Тихого (...).

З метою підриву і послаблення радянської влади Тихий у другій половині 1974 р. виготовив документ “Сільські проблеми”, в якому зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад.

У цьому документі він очорнює радянське селянство, зводить злісний наклеп на політику радянської держави в галузі сільського господарства, старається довести, що селянин у нашій країні наче безправний і перетворився у звичайний придаток землі, яким є худоба чи машина. З метою розповсюдження згаданих наклепницьких ворожих вигадок Тихий розмножив цей документ на друкарській машинці і один примірник переслав поштою для ознайомлення мешканцеві Донецької області Андросові, а другий зберігав на квартирі.

Підсудний Тихий у 1974 р. виготовив машинописний документ під назвою “Ви і ми”, в якому містяться злісні наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад. Тихий намагається порочити національну політику радянської держави, внести ворожнечу в братні стосунки українського і російського народів. Цей документ був розповсюджений у 1974 р. Тихий передав його для ознайомлення Гребенюкові, котрий у свою чергу передав документ гр. Цапові.

Тихий намагався нав'язати буржуазно-націоналістичні ідеї також синові Тихому М. О. і дружині сина Тихій Н. О., котрі живуть у Москві, і послав їм наклепницького листа, який порочить радянський державний і суспільний лад. Торкаючись відносин людей двох національностей, підсудний пише: “...між нами лежить прірва — різниця між національностями”, по-наклепницькому стверджує, що “50-мільйоновий український народ начебто є багатостраждальним, приниженим, придушеним у культурному відношенні”.

25 червня 1976 р. Тихий виготовив машинописний документ у вигляді т. зв. скарги на ім'я прокурора УРСР

за буцімто необґрунтоване його засудження в 1957 р. і буцімто незаконний обшук влітку 1976 р. Цей документ Тихий у 1976 р. на квартирі Лук'яненка розповсюдив, передавши копію Руденкові з проханням включити його в остаточний варіант виготовленого останнім антирадянського документа під назвою “Меморандум № 1”, що Руденко потім і зробив, відзначивши в цьому документі, що обшук у Тихого і його затримання були начебто незаконними.

Вина підсудного Тихого в згаданих обставинах підтверджується такими доказами: показами підсудного Тихого, котрий пояснив судові, що він документи “Сільські проблеми”, “Ви і ми” і лист на ім'я прокурора УРСР виготовив, розмножив і розповсюджував.

Показами свідка Андроса на судовому засіданні про те, що Тихий в кінці 1974 р. послав йому поштою для ознайомлення машинописний примірник документа “Сільські проблеми”.

Показаннями свідка Цапа, який пояснив судові, що він одержав від Гребенюка документ “Ви і ми”.

Показами підсудного Руденка про те, що він у 1976 р. зустрічався з Тихим у Чернігові на квартирі Лук'яненка, де Тихий після ознайомлення з “Декларацією” і “Меморандумом № 1” передав йому машинописний примірник своєї заяви на адресу прокурора УРСР і просив включити її текст до остаточного варіанту “Меморандуму № 1”.

Протоколом обшуку на квартирі Руденка, де був вилучений машинописний примірник т. зв. заяви Тихого на ім'я прокурора УРСР.

Речовими доказами: машинопис документа “Сільські проблеми”, “Ви і ми” і машинопис заяви Тихого на ім'я прокурора УРСР, лист до сина, вилучений у Тихого під час обшуку 15 червня 1976 р.

Висновком судової експертизи про те, що примірники згаданих документів надруковано на друкарській машинці “Москва-6” № 340665, вилученій у Тихого, а особистий підпис на кінці документа-заяви на ім'я прокурора УРСР належить Тихому (...)

Підсудний Тихий протягом 1968-1976 рр. з метою підризу й ослаблення радянської влади проводив серед своїх знайомих та інших осіб антирадянську пропаганду, розповсюджуючи в усній формі наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, з ворожих соціалістичному суспільству буржуазно-націоналістичних позицій намагався довести, що на Україні органи влади начебто проводять насильну русифікацію, українська мова “є занедбана”, робив спробу внести ворожнечу в братні стосунки між українським і російським народами. Про це Тихий неодноразово заявляв Андросу і пропонував йому писати листи-заяви до різних інстанцій, також радив Андросові відмовитися від посади директора школи, щоб мати вільний час на проведення ворожої радянському суспільству націоналістичної діяльності.

Це звинувачення підтверджується показами свідка

Андроса, котрий на судовому засіданні підтвердив, що Тихий намагався його перевиховати.

Тихий, працюючи в 1972 р. на будівництві Запорізької ГЕС, у присутності Чупринки неодноразово по-наклепницькому твердив, що зараз на Радянській Україні начебто нема письменників, які б правдиво висвітлювали історію України і українського народу, що мова начебто “була занедбана”. В цьому ж році Тихий, познайомившись з Добрянським, в його присутності по-наклепницькому твердив, що українська мова в Донбасі нібито в занепаді, що в Донецькій

області начебто проводиться русифікація й асиміляція, що на Україні “затискують” українську мову, літературу. Таку ж розмову підсудний вів у присутності Добрянського і громадянина Руденка І. М. і з мешканцем м. Краматорська Гребенюком, а також у лікарні № 2 району “Новий Світ” м. Краматорська в присутності гр-на Скрипкіна та інших осіб.

Викладені обставини злочинних дій Тихого підтверджуються показами свідків у справі та частково показами підсудного.

Так, у судовому засіданні свідок Чупринка підтвердив, що Тихий в розмовах з ним у 1972 р. неодноразово допускався наклепницьких вигадок, що порочать радянський державний і суспільний лад.

Свідки Добрянський, Руденко, Гребенюк і Скрипкін підтвердили, що Тихий в розмові з ними висловлював наклепницькі вигадки.

21 березня 1976 р. Тихий, їдучи в купе пасажирського поїзду з м. Краматорська до Москви, в присутності пасажирів Седристого, Седристої та інших з ворожих позицій твердив, що Україна повинна бути тільки для українців, намагався викликати недовір'я і ворожнечу до осіб неукраїнської національності, які живуть на Україні. У березні 1976 р. Тихий на квартирі Леонової в розмові з нею по-наклепницькому твердив, що українську мову вигнали зі шкіл.

12 листопада 1976 р. на кафедрі теорії літератури Донецького державного університету Тихий у присутності викладачів Стебуна І. І. та Бахаєвої Л. А. по-наклепницькому твердив, що Україна начебто “денаціоналізується” під гнітом політики русифікації, яку проводять “влада держави” державні і партійні інстанції і т. д.

Викладені обставини злочинних дій підсудного підтверджуються показами свідків Седристого і Седристої про те, що Тихий, їдучи разом з ними в купе поїзда, висловлював у їх присутності наклепницькі вигадки, які порочать національну політику нашого уряду.

Свідок Леонова на попередньому слідстві пояснила, що Тихий, перебуваючи на її квартирі, висловлював наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад.

Свідки Стебун і Бахаєва на суді пояснили, що Тихий на кафедрі в їхній присутності висловлював вищенаведені злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад.

Як встановлено на судовому засіданні, Тихий у кінці 1976 р. почав підшукувати активніші форми ведення боротьби проти радянської влади з метою її підризу і ослаблення. Перебуваючи на квартирі Лук'яненка і познайомившись тоді там з сьогоднішнім підсудним у цій справі Руденком, Тихий разом з ним читав і обмірковував виготовлені Руденком антирадянські документи під назвою “Декларація Української Громадської Групи Сприяння...” і “Меморандум № 1”, після чого схвалив і підписав їх, став, таким чином, співавтором цих антирадянських документів. Згадані документи набули на Заході розповсюдження — їх активно використовують націоналістичні ватажки в закордонній буржуазній пресі, в антирадянських передачах західних радіостанцій.

Це звинувачення підтверджується показами підсудного Руденка і Тихого про те, що в Чернігові на квартирі Лук'яненка Тихий ознайомився з документами

“Декларація” і “Меморандум № 1” і власноручно підписав їх.

Свідок Лук'яненко також підтверджує обставини знайомства з Тихим і Руденком і підписання цих документів.

Речовими доказами: вилучені під час обшуку рукописи і машинописи документів під назвою “Декларація” і “Меморандум № 1” з прізвищами, адресами і підписами.

Приєднаними до справи вилученими у Тихого поштовими квитанціями на відправлення до Англії і ФРН листів і вилученими у нього листами, які він одержав з-за кордону (...).

Вина Тихого підтверджується і його показами в судовому засіданні...

Крім того, Тихий у своєму домі на хуторі Їжевці Костянтинівського р-ну Донецької обл., де він проживав майже весь час від свого народження, зберігав вогнепальну зброю — придатний до стрільби бойовий карабін системи “Маузер” зразку 1898 р. № 8137, калібру 7,9 мм німецького виробництва продукції, який у нього був знайдений під час обшуку 24 грудня 1976 р. Це звинувачення знайшло підтвердження в судовому засіданні.

Протоколом про наслідки обшуку від 24 грудня 1976 р., під час якого в комірчині дому Тихого був знайдений і вилучений бойовий карабін німецького виробництва (...). Висновком криміналістичної експертизи щодо того, що вилучений в домі Тихого карабін придатний для стрільби.

Підсудний Тихий заперечує свою вину в незаконнім зберіганні зброї, покликаючись на те, що він не знає про те, як зброю виявлено в комірчині дому. Але

його докази заперечується вищенаведеним обґрунтуванням.

Судова колегія встановила, що злочинна діяльність Тихого була спрямована на підлив і ослаблення радянської влади, про це свідчать його антирадянські націоналістичні переконання, зміст виготовлених і розповсюджених ним вищеперелічених документів і розповсюджуваних ним в усній формі наклепницьких вигадок, які порочать радянський державний і суспільний лад. а також тією обставиною, що Тихий такою діяльністю займався тривалий час, систематично і вперто не припиняв її, не зважаючи на офіційне попередження.

Ці його наміри підтверджуються тим, що він установив злочинний зв'язок з підсудним Руденком та іншими однодумцями, з котрими обмірковував і доповняв, а також підписував антирадянські документи, т. зв. “Декларацію” і “Меморандум № 1”, які потім були широко розповсюджені на території нашої країни і за кордоном на Заході, де їх використовують націоналістичні центри, буржуазна преса, ворожі радіостанції “Свобода”, “Німецька хвиля” та інші в підливних акціях проти Радянського Союзу.

Таким чином, твердження Тихого про те, що згаданими своїми вчинками він начебто не мав на меті підливу й ослаблення радянської влади, не обґрунтовані і є його спробами уникнути відповідальності за вчинені особливо тяжкі державні злочини.

Злочинні вчинки підсудних Руденка і Тихого кваліфіковані правильно: Руденка за частиною I ст. 62 КК УРСР і ст. 70 ч. I КК РРФСР, Тихого за ч. II ст. 62 КК УРСР і ч. 1 ст. 222 КК УРСР.

При вирішенні питання про розмір покарання підсудним Руденкові і Тихому судова колегія бере до

уваги ступінь суспільної небезпечності вчинених злочинів, особу підсудних Руденка і Тихого; Тихий, будучи раніше 18 квітня 1957 р. засудженим за особливо небезпечний державний злочин за ст. 62 ч. I КК УРСР на 7 років позбавлення волі і, звільнившись 15 лютого 1964 р. з місць ув'язнення, не став на шлях виправлення, до погашення згаданої судимості він знову почав займатися антирадянською агітацією і пропагандою, тому на підставі ч. I ст. 26 КК УРСР Тихого треба визнати особливо небезпечним рецидивістом з відбуттям кари в виправно-трудових колоніях особливо суворого режиму. Стягнути з підсудних Руденка і Тихого судові витрати у справі під час попереднього слідства (виплата добових, квартирних, за переїзд свідків, за проведення експертиз) з Руденка — 665 крб. 25 коп., з Тихого — 320 крб. 17 коп. на користь держави.

На підставі вищенаведеного і керуючись ст. 323-324 КПК УРСР, судова колегія в карних справах Донецького обласного суду

ПРИСУДИЛА:

визнати винним і покарати Руденка Миколу Даниловича за ч. I ст. 62 КК УРСР позбавленням волі на строк до 7 (семи) років з засланням на строк 5 років, за ч. I ст. 70 КК РРФСР на 5 років позбавлення волі і з засланням на строк 5 років. На підставі ст. 42 КК УРСР остаточно для відбуття призначити позбавлення волі 7 років з засланням на строк 5 років, відбувати покарання у виправно-трудовій колонії суворого режиму.

Тихого О. І. за ч. II ст. 62 КК УРСР до позбавлення волі на строк 10 років і з засланням на строк 5 років. За ч. I ст. 222 КК УРСР позбавлення волі на строк 3 роки. На підставі ст. 42 КК УРСР остаточно до відбуття кари призначити позбавлення волі на строк 10 років і

заслання на строк 5 років, відбувати покарання у виправно-трудоцій колонії особливо суворого режиму.

На підставі ч. І ст. 26 КК УРСР Тихого О. І. визнати особливо небезпечним рецидивістом, запобіжні заходи стосовно Руденка і Тихого залишити попередніми — утримання під вартою. Міру покарання Руденкові М. Д. відраховувати від часу його затримання, тобто від 5 лютого 1977 року, а Тихому — від 4 лютого 1977 р.

Стягнути судові витрати справи від Руденка 665 крб. 25 коп., від Тихого — 320 крб. 17 коп.

Речові докази в справі — друкарські машинки Руденка і Тихого — конфіскувати на користь держави як знаряддя злочину, а також фотоапарат Зеніт-Е конфіскувати на користь держави.

Рушницю системи “Маузер”, вилучену в Тихого, передати органам міліції.

Решту речових доказів залишити при справі.

Стягнути з підсудних Руденка 129 крб. за участь у розгляді справи захисника Алексеєвіна на користь Президії Донецької обласної колегії адвокатів.

Присуд може бути оскаржений і опротестований учасниками судового розгляду у строк 7 днів від моменту його оголошення, а засудженими в той же строк від моменту вручення копії вироку.

Голова (підпис)

Народні засідателі (підписи)

Правильно: головуючий у справі заступник голови Донецького обласного суну Зінченко Е. М.

(Переклад з російської)

Примітка: Редакція “Смолоскипу” при перекладі цього документа з російської мови дотримувалась принципу “буквалізму” з метою збереження всього

антилюдського духа і незграбної форми радянських правничих документів. — Вид.

ХТС-46

2 июля члены Московской группы "Хельсинки" П.ГРИГОРЕНКО, М.ЛАНДА, В.СЛЕПАК, Н.МЕЙМАН и члены Украинской группы "Хельсинки" Л.ЛУКЪЯНЕНКО, И.КАНДЫБА, А.БЕРДНИК, П.ВИНС, О.МЕШКО, О.ГЕЙКО опубликовали протест "Процесс Руденко – Тихого. За попытку быть гражданином – десять лет тюрьмы, десять лет мучений." Протест поддержали 23 человека. 6 июля с призывом добиваться освобождения РУДЕНКО и ТИХОГО обратился к членам "Международной амнистии" во всем мире председатель советской секции В.ТУРЧИН.

13 июля А.БЕРДНИК послал Л.И.БРЕЖНЕВУ "Открытое дружеское письмо" в защиту РУДЕНКО:

Свершилось историческое злодеяние в нашей стране, и оно будет иметь непредсказуемые последствия, если немедленно не устранить его.

Чересчур старательные судьи распяли не Поэта, они распяли Вечно Сущее Слово. Освободите Поэта! Уверяю Вас – Народ вспомнит даже в грядущем об этом с благодарностью!

ХТС-46. Процессы прошлых лет

Дело ТИХОГО (1957 г.)

Вирок суду 1957 р.

Іменем Української Радянської Соціалістичної Республіки

1957 року квітня місяця 18 дня.

Судова колегія у кримінальних справах
Сталінського обласного суду у складі:

Головуючого: Москаленка

народних засідателів: Каюда і Ленського

з секретарем: Євтушенко

з участю прокурора: Сударева (без адвоката)

розглянула в закритому судовому засіданні в місті
Сталіно справу про звинувачення ТИХОГО Олексія
Івановича, 1927 року народження, народженого на
хуторі Їжевка Костянтинівського р-ну Сталінської обл.,
українця, з вищою освітою, позапартійного,
одруженого, який жив у містечку Олексієво-Дружківка
Костянтинівського р-ну Сталінської обл., по вул.
Першотравневій, 95, працював завідуючим учбовою
частиною Олексієво-Дружківської середньої школи
робітничої молоді, у злочині, передбаченому ч. І ст. 54-
10 КК УРСР.

Матеріалами попереднього і судового слідства
суд встановив:

Підсудний Тихий О.І., працюючи завідуючим
учбової частини Олексієво-Дружківської середньої
школи робітничої молоді і, будучи вороже наставленим
до ладу, що існує в СРСР, 16 січня і 11 лютого 1957 року
в присутності викладачів цієї ж школи висловлював
антирадянські погляди, заявляючи, що радянська
школа начебто зайшла в тупик і що комунізм в СРСР
не будується.

В час бесіди в Костянтинівському РК КПУ, на яку
був викликаний 12 лютого 1957 року, Тихий також
висловив свої антирадянські погляди на ряд політичних
питань, зокрема заявивши, що комунізм в СРСР ми не
будуємо, а що будуємо, він, Тихий, і сам не знає, що в
колгоспах і радгоспах трудящі перебувають у
злиденному стані.

Вибори до Рад депутатів трудящих називав комедією, говорив, що демократичний централізм у теперішній час нічим не виправданий і несуголосний з демократією, що демократії в Союзі РСР зараз немає, а є вона тепер нібито у Франції та інших державах. Що в нас існує нічим не виправдана диктатура Комуністичної партії і таке інше.

Впродовж другої половини січня і початку лютого 1957 року Тихий склав низку записів антирадянського змісту на 14 аркушах, які зберігав у себе, і в яких робив наклеп на КППС та радянську дійсність. Виправдував дії угорських контрреволюціонерів-заколотників і висловлював заклики до повалення державного ладу, що існує в СРСР.

У першій половині лютого 1957 року Тихий написав листа антирадянського змісту, котрий спрямував на ім'я голови Президії Верховної Ради УРСР, а копію цього листа передав своїй знайомій, громадянці Конюховій О.І. до Приазовського р-ну, Запорізької обл.

У цьому листі (у його копії) Тихий зводив наклеп на КППС і радянську дійсність, а також закликав до повалення державного ладу СРСР.

У пред'явленому звинуваченні підсудний Тихий О.І. винним себе не визнав, проте підтвердив усі факти, викладені вище, посилаючись при цьому на те, що в його діях немає складу злочину.

Однак вина Тихого у пред'явленому звинуваченні доведена повністю свідченням у судовому засіданні свідків Микитюка, Кулиничя, Клиновської, Артюшенка, які підтвердили факти антирадянських висловлювань з боку Тихого, а також речовими доказами у справі — записи і листи антирадянського змісту (аркуш справи 131, 150, 153, 166).

Своїми діями Тихий О.І. скоїв злочин, передбачений ч. І ст. 54/10 КК УРСР, бо його дії були спрямовані на повалення, підлив і ослаблення державного і суспільного ладу, що існує в СРСР.

На підставі вищевикладеного, керуючись ст.ст. 296, 297 КПК УРСР, суд

з а с у д и в :

Тихого Олексія Івановича, за ст. 54-10 КК УРСР позбавити волі у виправно-трудовому таборі терміном на 7 (сім) років з позбавленням прав за п. «а» ст. 29 КК УРСР терміном на 5 (п'ять) років.

Кару Тихому О.І. рахувати з моменту затримання, тобто з 15 лютого 1957 р., залишивши йому міру запобіжного заходу без змін: утримання під вартою.

Вирок може бути оскаржений до Верховного Суду через Сталінський облсуд упродовж п'яти діб з моменту вручення його копії засудженому.

Голова: (Москаленко)

Народні засідателі: (Каюда і Ленський)

(Переклад з російської)

ХТС-47. Мордовские лагеря.

1 лагерь (особый режим)

В октябре-ноябре сюда прибыл Алексей Иванович ТИХИЙ (Хр. 46). Верховный суд УССР, рассмотрев 15 сентября в кассационном порядке дело ТИХОГО и РУДЕНКО, оставил приговор в силе. Срок ТИХОГО, 10 лет ИТК особого режима и 5 лет ссылки, исчисляется с 4 (а не с 5, как в Хр. 44) февраля 1977г.

* * *

В лагере сейчас 39 человек, 12 из них – военные преступники, 13 – уголовники, получившие политическую статью в лагере.

ХТС-49. Мордовские лагеря.

1 лагерь (особый режим)

Алексей ТИХИЙ в середине апреля начал "смертельную" (т.е. бессрочную, до выполнения его требований) голодовку. Он требует пересмотра его дел 1957 года (Хр. 46) и 1977 года (Хр. 46), открытого суда с допуском иностранных корреспондентов и адвокатов.

ХТС-51

Алексей ТИХИЙ около 50 суток держал голодовку, начатую в апреле (Хр. 49)

ХТС-53. Мордовские лагеря.

1 лагерь (особый режим)

Официальное название особой зоны 1 лагеря изменилось. Теперь оно такое: учр. ЖХ-385/1-8 (раньше было 1-6).

Летом в камеры поставили унитазы и умывальники. Однако канализация не работает, поэтому по-прежнему приходится пользоваться парашами.

Примерно в то же время в коридорах установили громкоговорители. В нерабочее время их не выключают.

18 апреля у Алексея ТИХОГО началось язвенное кровотечение. В больницу он был помещен только на следующий день, после 18 часов кровотечения без медицинской помощи, давление 70/40. В больнице немедленно была сделана операция. 10 мая началось

тяжелое осложнение (перитонит), было произведено вскрытие и промывание брюшины. В тот же день ему предоставили свидание с сыном (около 2 часов). 25 мая врачи подали документы на активировку по поводу тяжелого общего состояния ТИХОГО. Дальше больницы эти документы не пошли.

16 июля жена ТИХОГО позвонила в Явас, попросила к телефону начальника больницы майора ТИМОФЕЕВА. Ей ответили, что ТИХИЙ отправлен обратно в колонию. 17 июля она позвонила в Явас вторично. ТИМОФЕЕВ сказал, что ТИХИЙ по-прежнему находится в больнице, температура 37,5-38 градусов, поводов для беспокойства нет. Он сказал также, что накануне Ольга Алексеевна разговаривала не с ним, разговор с ней и сообщение о переводе ТИХОГО в колонию – "чья-то шутка". 19 июля жена ТИХОГО с сыном приехала в Барашево. ТИМОФЕЕВ сказал им, что 18 июля ТИХОГО увезли в Свердловскую больницу, как он выразился, "по приказу, для улучшения условий".

На самом деле уже 14 июля ТИХОГО в больнице не было. Вернувшись в Москву, его жена получила телеграмму от ТИМОФЕЕВА, которую он отправил 20-го, сразу после разговора с ней: "Вторично на случай неполучения. В удовлетворительном состоянии отправлен больницу УВД Свердловского облисполкома" (никакой первичной" телеграммы она не получала). На ее запрос из Свердловска ответили, что в больницу УВД ТИХИЙ не поступал. Лишь после нескольких запросов Алексей ТИХИЙ "нашелся" – в больнице в Нижнем Тагиле.

ХТС-53. Мордовские лагеря.

1 лагерь (особый режим)

Официальное название особой зоны 1 лагеря изменилось. Теперь оно такое: учр. ЖХ-385/1-8 (раньше было 1-6).

Летом в камеры поставили унитазы и умывальники. Однако канализация не работает, поэтому по-прежнему приходится пользоваться парашами.

Примерно в то же время в коридорах установили громкоговорители. В нерабочее время их не выключают.

* * *

18 апреля (1979 г. – Ред.) у Алексея ТИХОГО началось язвенное кровотечение. В больницу он был помещен только на следующий день, после 18 часов кровотечения без медицинской помощи, давление 70/40. В больнице немедленно была сделана операция.

10 мая началось тяжелое осложнение (перитонит), было произведено вскрытие и промывание брюшины. В тот же день ему предоставили свидание с сыном (около 2 часов). 25 мая врачи подали документы на активировку по поводу тяжелого общего состояния ТИХОГО. Дальше больницы эти документы не пошли.

16 июля жена ТИХОГО позвонила в Явас, попросила к телефону начальника больницы майора ТИМОФЕЕВА. Ей ответили, что ТИХИЙ отправлен обратно в колонию. 17 июля она позвонила в Явас вторично. ТИМОФЕЕВ сказал, что ТИХИЙ по-прежнему находится в больнице, температура 37,5-38 градусов, поводов для беспокойства нет. Он сказал также, что накануне Ольга Алексеевна разговаривала не с ним, разговор с ней и сообщение о переводе ТИХОГО в колонию – "чья-то шутка". 19 июля жена ТИХОГО с

сыном приехала в Барашево. ТИМОФЕЕВ сказал им, что 18 июля ТИХОГО увезли в Свердловскую больницу, как он выразился, "по приказу, для улучшения условий".

На самом деле уже 14 июля ТИХОГО в больнице не было. Вернувшись в Москву, его жена получила телеграмму от ТИМОФЕЕВА, которую он отправил 20-го, сразу после разговора с ней: "Вторично на случай неполучения. В удовлетворительном состоянии отправлен больницу УВД Свердловского облисполкома" (никакой первичной" телеграммы она не получала). На ее запрос из Свердловска ответили, что в больницу УВД ТИХИЙ не поступал. Лишь после нескольких запросов Алексей ТИХИЙ "нашелся" – в больнице в Нижнем Тагиле.

ХТС-56. Мордовские лагеря.

1 лагерь (особый режим)

26 декабря 1979 г. жена А.ТИХОГО послала телеграмму БРЕЖНЕВУ и ЩЕЛОКОВУ:

Мой муж... терпит бесчеловечные муки и издевательства. ...В результате он прибег к самосожжению. Прошу дать свидание либо дать право присутствовать на похоронах.

27 декабря О.А.ТИХАЯ пошла в ГУИТУ. Ее принял КАЗАНЦЕВ. ТИХАЯ сказала, что, если ей не дадут увидеться с мужем, она тоже совершит самосожжение – на Красной площади. КАЗАНЦЕВ попросил ее немного погулять. Когда ТИХАЯ вернулась, КАЗАНЦЕВ сказал ей, что самосожжения не было (по некоторым сведениям, в знак протеста против издевательства над ТИХИМ самосожжение совершил ФЕДОРЕНКО). ТИХОЙ предложили дать свидание, если она на нем не будет говорить о здоровье и после

свидания подтвердит, что самосожжения не было. ТИХАЯ ответила, что после свидания будет говорить то, что ей скажет муж. Ей предложили подумать.

В январе-феврале ТИХИЙ провел в ШИЗО, с небольшими перерывами, около 40 суток. За "недостойное поведение" он лишен "личного" свидания (оно должно было состояться в январе), за "нарушение режима" – "общего" (оно полагалось в июле).

Работник прокуратуры РСФСР ОДИНЦОВ сказал жене ТИХОГО, что его наказывают за то, что он срывает нагрудную бирку, не встает, когда входит начальство, демонстративно отказывается от работы, плохо влияет на других осужденных.

В это же время, согласно ответу зам. Начальника Медицинского управления МВД З.В.КАЛЕНЧИЦ, ТИХИЙ "получал профилактическое лечение". КАЛЕНЧИЦ пишет также, что в настоящее время показания для стационарного лечения ТИХОГО отсутствуют.

Писать о своем здоровье ТИХОМУ не разрешают, однако известно, что зимой у него открылись рубцы на легком.

30 января мать ТИХОГО обратилась в Комиссию ООН по правам человека:

"В настоящее время из-за тяжелого состояния здоровья он не может работать, а его из-за этого строго наказывают. ... Мой сын в смертельной опасности. ... Я – мать, и я взываю к вам о помощи".

Аналогичное заявление М.К.ТИХАЯ направила в Красный Крест.

ХТС-63. Пермские лагеря.

36 лагерь (особый режим)

Здесь находится 29 человек.

И.ГЕЛЬ и А.ТИХИЙ в августе (1983 г. – Ред.) получили по 15 суток ШИЗО.

После трехмесячного кровотечения ТИХОГО положили в лагерную больницу. Там ему поставили диагноз – язва двенадцатиперстной кишки. В ноябре ТИХОГО отправили в Пермскую больницу, где он был с 18 ноября по 24 декабря. В этой больнице врачи у ТИХОГО язвы не обнаружили; ему давали атропин, корвалол, валокардин, цитрамон, витамины В1 и В12, делали внутривенные вливания. При росте 178 см ТИХИЙ весит 60 кг. Перед выпиской ТИХИЙ снова почувствовал себя плохо – болели сердце, желудок, печень; на теле появились пятна, стали разрушаться ногти на руке. По возвращении в лагерь ТИХОГО поместили в одиночку. Его лишили посылки на 1982 год.

Із «Вісника репресій в Україні».

Закордонне представництво Української Гельсінської групи. Редактор-упорядник Надія Світлична. – Нью-Йорк. 1980 – 1985

1980: 1-19. 19 грудня 1979 р. один з політв'язнів табору особливого режиму в Мордовії, ім'я якого поки що невідоме (*Василь Федоренко. – Ред.*), намагався покінчити життя самоспаленням у карцері. Про стан його здоров'я після цієї спроби нічого не відомо. Невідомо також, чи він живий. Політв'язень зробив це на знак протесту проти безперервних покарань карцером за найменшу провину. Повідомлення, які

з'явилися в пресі, що спалення здійснив О.ТИХИЙ, не відповідають дійсності і є непорозумінням. Дружині О.ТИХОГО обіцяно побачення, однак його відкладають.

1980: 2-15. О.ТИХОГО позбавили в січні 1980 р. побачення за «негідну поведінку». Побачення в червні 1980 р. він позбавлений за «порушення режиму».

1980: 9-22. У серпні 1980 року Ол. ТИХОГО (див. 1980, 1-19, 2-15) позбавили побачення. Його позбавили також посилки, яка належала йому щойно 2 лютого 1980 року. Листи від ТИХОГО майже не доходять. Він – член-засновник групи «Гельсінкі».

1981: 7-13. 13– 15 червня 1981 року члена Української Гельсінкської групи Олексія Івановича ТИХОГО (див 1981, 6-44 і раніше) помістили на 3 місяці до ПКТ «за порушення режиму».

1982: 1-19. Член Української Гельсінкської групи Олекса ТИХИЙ (див 1981, 11-33 і раніше) перебував у тюремній лікарні в Пермі від 18 листопада до 26 грудня 1981 року. До табору його повернули в дуже поганому стані: загострення виразки (з щоденними блювотами і болями), стенокардія, атеросклероз, анемія, біль у печінці. Продовжуються серцеві напади, біль голови не минає вже 7 місяців. Хитаються зуби і швидко руйнуються нігті.

1984: 5-9. 6 травня 1984 року в табірній лікарні на Уралі помер Олексій Іванович ТИХИЙ, член-засновник Української Гельсінкської групи, політ'язень пермського табору особливого режиму ВС-389/36-1 (див. 1983, 11/12 і раніше). Офіційна причина — рак, проте її ставлять під сумнів. Відомо, що в О. ТИХОГО був цироз печінки, гепатит, виразка шлунка. З приводу виразки шлунка його двічі оперували, востаннє — на

початку 1984 року. Незадовго перед смертю з ним мала побачення дружина (крізь скло, розмовляючи по телефону, в присутності наглядачів). Він важив 41 кг, був у край виснажений, у нього навіть нігті облазили. Проте він був розважний, погідний, згадував Нагірну проповідь Ісуса Христа.

О. І. ТИХИЙ народився 31 січня 1927 року. Закінчивши Московський університет (філософський факультет), працював учителем української мови. Вперше його заарештували в 1957 році за «антирадянську пропаганду». Йому інкримінували, головно, критичні висловлювання про радянську школу. Тоді О. ТИХОГО засудили до 7 років таборів і 5 років поразки в правах. У 1976 році Олекса ТИХИЙ став одним з ініціаторів створення Української Гельсінської групи. Він був заарештований першим з учасників Гельсінського руху в Радянському Союзі — 4 лютого 1977 року. Його звинувачували спільно з заарештованим другого дня після нього керівником УГГ Миколою РУДЕНКОМ за ст. 62 КК УРСР і разом їх судили наприкінці червня – на початку липня 1977 року в м. Дружківці Донецької області, поблизу рідних місць О. ТИХОГО. 1 липня 1977 року О. ТИХОГО засудили до 10 років табору особливого режиму і 5 років заслання. Відбував спершу в Сосновці МордАРСР, пізніше — в сел. Кучино Пермської обл.

Олекса ТИХИЙ — автор поширених у самвидаві і згодом опублікованих на Заході статей: *"Не можу більше мовчати!", "Сільські проблеми", "Роздуми про українську мову й культуру в Донецькій області"* тощо.

"Помер Олекса Тихий"

Закордонне Представництво Української Гельсінської групи ділиться сумною вісткою про те, що 6 травня 1984 року в концтаборі на Уралі помер Олексій Іванович **Тихий**.

Один із засновників Української Гельсінської групи, сільський учитель і правдолюб, скромна і сердечна людина, Олекса Тихий прожив 57 років, з них 14 років — у неволі.

О. Тихий був першою жертвою репресій проти Української Гельсінської групи: його заарештували 4 лютого 1977 року, а через півроку, 1 липня, засудили разом з Миколою Руденком до 10 років концтабору особливого режиму і 5 років заслання.

Відбуваючи ув'язнення спершу в Мордовському таборі (с. Сосновка), потім — на Уралі, О. Тихий постійно і тяжко хворів. Та попри тяжкий стан здоров'я, він у нелюдських умовах табору особливого режиму послідовно боровся проти сваволі, захищаючи гідність і право бути людиною. Хворого, виснаженого, його систематично кидали на довгі терміни до карцеру, тортурували голодом і холодом.

У записках з табору його співв'язень, поет В. Стус пише: «Уліті 81 року до ШІЗО (штрафного ізолятора) було вкинено Олексу Тихого — тричі підряд по 15 діб. Було дуже холодно, і його став мучити хворий шлунок. За ці 45 діб він уже не міг підводитися. Помітивши його катастрофічний стан, лікар дозволив подавати йому вночі грілку з гарячою водою. Просто з ШІЗО Олексу перевели в лікарню, де він вилежав ще три місяці і, як знятий з хреста, повернувся до камери».

Таким, «як знятим із хреста», бачила його й дружина востаннє, незадовго перед смертю. Він важив

41 кг., був украй виснажений, у нього навіть нігті облазили.

За п'ять років дружина бачила його двічі — крізь скло, і розмовляла під час побачень телефоном в присутності наглядачів.

Фізичні страждання не вбили його душі, Тихий був розважний, зі спокоєм говорив, що він прощає всім, — навіть своїм карателям; натхненно згадував «Нагірну проповідь». «Блаженні ті, кого переслідують ради праведності, бо їхнє є царство небесне».

Розтягнений на довгі роки смертний вирок щодо Олекси Тихого – виконали.

Закордонне Представництво Української Гельсінської групи.

Газета «Народ», Ч. 23, 1984. – 7 червня. Архів вид-ва «Смолоскип»

Демонстрація у справі Олекси Тихого

Філадельфія (бр) – Останнього четверга, 21-го червня ц.р., відбулася заходом місцевого Комітету оборони національних і людських прав України протестна демонстрація проти російщення України, винищення української інтелігенції, знуцання над політичними в'язнями, чого доказом є недавня смерть **Олекси Тихого** та інших жертв російсько-більшевицького народовбивства. Протестна демонстрація відбулася о год. 12-й вполудне під Будинком незалежності (Індепенденс Голл), 6-та і Чеснат вул. Ті, що брали участь у демонстрації, носили чи тримали в руках — одні ходили, інші стояли на місці — відповідні плякати з написами, що пояснювали проходом справу, цебто тему демонстрації. При тому організатори роздавали відповідні летючки англійською мовою. Посередині стояла залізна клітка, яка символізувала большевицьку в'язницю. На

демонстрацію запрошені були телевізійні станції, але вислали операторів 3-тє і 6-тє русло, а від американської преси був лише «Дейлі Нюс», «Інквайрер» мав також вислати представника, але не вислав. У газеті Дейлі Нюс було звітлення про демонстрацію на дві шпальти.

Треба шкодувати, що наших демонстрантів було досить мало, так що демонстрація не була масова, але вона все таки свою ролю виконала, бо інформувала американську публіку про народовбивство російських большевиків, яке вони практикують сьогодні у всьому світі. Ініціаторам та організаторам цієї демонстрації треба признання висловити, що вони цими справами цікавляться і не занедбують використати одну чи другу нагоду, щоб інформувати світ про злочинність російських большевиків і велику загрозу для світу.

Газета «Америка» (Філадельфія, США), Ч. 107. – 1984. – 28 червня. Архів видавництва «Смолоскип».

Лист-звернення " Міжнародної амністії" з приводу голодівки О.Тихого

Amnesty International

НЕГАЙНА ДІЯ

Міжнародна амністія
Міжнародний секретаріат
10 Саутгемптон стріт
Лондон WC2E 7HF Англія
№ EUR 46/28/78

"Міжнародна амністія бореться усіма можливими засобами проти застосування смертної кари і тортур або інших видів жорстокого, негуманного і принижуючого поводження чи покарання в'язнів та інших затриманих осіб, незалежно від того, чи вони застосовували або захищали насильство"

ГОЛОДІВКА

UA 124/78

7 серпня 1978 р.

USSR: *Oleksa Tykhy*

В кінці липня МА стало відомо, що Олекса Тихий тримає голодівку протягом трьох місяців з вимогою судового перегляду своєї справи. Очевидно, його здоров'я істотно погіршилося. Він учитель і член Української групи з нагляду за виконанням Гельсінкських угод. Він відбуває свій другий термін ув'язнення в виправно-трудовому таборі в Мордовській АРСР.

Офіційне переслідування Олекси Тихого почалося ще в 1957 році, коли він був засуджений на кілька років за "контрреволюційну діяльність" (відповідно до статті в тодішньому Кримінальному кодексі), очевидно, за висловлення національних почуттів. Після звільнення у 1964 році він не міг знайти роботу вчителя і працював пожежником і робітником.

В червні 1976 в його домівці на Донбасі в південно-східній Україні був зроблений обшук, і рукописи з історії української мови конфісковано; п.Тихому, за повідомленнями, було винесене офіційне попередження; його тримали два дні, з ним "брутально поводитися" і погрожували у зв'язку з випадком пограбування, який перед цим стався.

У листопаді 1976 року п. Тихий став членом-засновником Української Громадської групи зі сприяння виконання Гельсінкських угод в СРСР. Через місяць після цього його домівка та домівки інших членів групи обшукала поліція. Поліція заявила, що була знайдено стару гвинтівку, пізніше описану на суді як "стара німецька гвинтівка, майже повністю проржавіла". П. Тихий заявив, що гвинтівку підкинули. Його арештували 5 лютого 1977 року. Суд над п. Тихим

і Миколою Руденком (також членом Української Гельсінкської групи) відбувся в селищі Дружківка в Донецькій області. Обоє були звинувачені в "антирадянській агітації і пропаганді", і обоє отримали максимальні терміни, які дозволяла ця стаття закону. П. Руденка засуджено до семи років випрано-трудових таборів і п'яти років заслання, п. Тихий (який був також звинувачений у "незаконному зберіганні вогнепальної зброї") засуджено до 10 років у колонії особливого режиму, найбільш суворої категорії, і п'яти років заслання.

"Необхідно зразу реагувати на інформацію, яка міститься в цьому заклик до негайної дії. У зв'язку з природою порушень людських прав, а також у зв'язку з нагальністю необхідних дій, Міжнародна Амністія не завжди може перевірити всі деталі перед тим, як випустити заклик до негайної дії. Телеграми і листи повинні бути написані ввічливо".

РЕКОМЕНДОВАНА ДІЯ:

Телеграми / термінові листи, у яких просити п.Смірнова вжити заходів по звільненню п. Тихого як в'язня сумління, або ініціювати юридичний перегляд його справи, у якій мали місце численні порушення радянських законів.

СРСР, РСФСР, 121260 Москва, вул. Воровського, 15
Верховний Суд СРСР, Голові Л.Н.Смірнову

Переклад з англійської Володимира Тихого.

За виданням: Олекса ТИХИЙ. Мова – народ. Висловлювання про мову та її значення в житті народу/ Упорядник Олекса Тихий, післяслово Осипа Зінкевича. – К.: Смолоскип, 2007. – С. 404-406.

ЗМІСТ

СХОДЖЕННЯ НА ГОЛГОФУ	2
Из «Хроники текущих событий»	5
ХТС-41	5
ХТС-43	5
ХТС-43	8
ХТС-44. Арест РУДЕНКО и ТИХОГО.....	9
ХТС-45. Дело РУДЕНКО – ТИХОГО	10
ХТС-46. Суд над РУДЕНКО и ТИХИМ.....	13
ХТС-46.....	66
ХТС-46. Процессы прошлых лет	66
ХТС-47. Мордовские лагеря.....	69
ХТС-49. Мордовские лагеря.....	70
ХТС-51	70
ХТС-53. Мордовские лагеря.....	70
ХТС-53. Мордовские лагеря.....	72
ХТС-56. Мордовские лагеря.....	73
ХТС-63. Пермские лагеря.....	75
Из «Вісника репресій в Україні».	75
1980	75
1981	76
1982	76
1984	76
"Помер Олекса Тихий"	78
Демонстрація у справі Олекси Тихого	79
Лист-звернення "Міжнародної амністії"	80

Документальне видання

СХОДЖЕННЯ НА ГОЛГОФУ

Укладачі:

Василь ОВСІЄНКО
Людмила ОГНЄВА
Євген ШАПОВАЛОВ

Світлини:

Василь ОВСІЄНКО

Оригінал-макет та верстка:

Людмила ОГНЄВА

Підписано до друку . Формат
Ум.друк.арк. . Друк лазерний. Зам. №
.Наклад 100 прим.

Віддруковано у друкарні "Норд Комп'ютер" на
цифрових лазерних видавничих комплексах Rank Xerox
DokuTech 135 і DocuColor 2060.

Україна, м. Донецьк, 83003, вул. Разенкова, 6,
Тел.: (062) 389-73-82, 389-73-86



Кажуть, на своєму останньому побаченні з дружиною і сином Володимиром 1984 року знесилений і усміхнений Олекса Тихий згадував на прощання Нагірну Проповідь Христову.

Власне, з тієї високої Проповіді і виростили чисті серцем, кроткі, милостиві, не мстиві, але непоступливі в принципах, голодні і спраглі правди, тавровані за їхню любов і віру, трудівники і подвижники, які творили християнську Європу. Культура Європи поклала в основу будови Закон і право людини на землі, дарованій їй Богом. Закон, що гарантує Божий дар свободної волі, свободи вибору за велінням сумління і серця.

Той чоловік належав до породи людей, що гинуть в неволі, гинуть в муках, знівечені і скривджені, з тугою до світу іншого. Але не втрачають обличчя і гідності.

Євген Сверстюк